

BÖLÜK PÖRÇÜK HATIRALAR- I

FATİH DALGALI

📧📷📺 / otukennesriyat

YAYIN NU: 2221
KÜLTÜR SERİSİ: 1174

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-839-1

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

İstanbul - 2025

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Fatih Dalgacı: 1981’de İzmit’te doğdu. Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nden mezun oldu. Aynı üniversitede “45 Numaralı Tapu Tahrir Defterine Göre Simav Nahiyesi” adlı teziyle yüksek lisans eğitimini tamamladı. Resmî ve özel kurumlarda tarih öğretmenliği yaptı. Tarih alanında kitap ve makaleler yazdı. Yazar, sosyal ve tarihî yapılar konusunda araştırmalarına devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

İSTANBUL ÖYKÜSÜ ADNAN ÖZYALÇINER	13
İSTANBUL TARİHİNİ KURCALAYANLAR AHMED BİLGİN TURNALI	41
BİR KİTAP KISMETLİSİ AHMED NEZİH GALİTEKİN	51
BİR BESTEKÂRIN ANILARI AMİR ATEŞ	81
HOŞ ZAMANLAR AYDIN BOYSAN	91
AİLEDEN GELEN TARİHÎ MİRAS ERDEM YÜCEL	105
TATLI BİR ÖMÜR FERİDUN DÖRTLER	131
İSTANBUL BEYEFENDİSİ GAVSİ BAYRAKTAR	141
DEDESİNİN YOLUNDA BİR İSTANBULLU İBRAHİM AKIN KURTOĞLU	165
YA HAK, KULAKSIZ MEZARLIĞI SON DURAK! İLHAN HATTATOĞLU	189
EMANETE SAHİP ÇIKANLAR MEHMED AKİF KÖSEOĞLU	209
ŞEHİR'DE BİR YAYINCI MEHMET KAMİL BERSE	219
ÖMÜR, BİR FİLM KARESİ NECİP SARICI	239

TASARIMLARDAKİ İMZAMIZ	
ÖNDER KÜÇÜKERMAN.....	257
EMANETLER VE İDEALLER	
RAMAZAN MİNDER.....	283
OSMANLI'DAN ALINACAK DERSLER VAR	
RİNALDO MARMARA	313
DEDEDEN GELEN RESİM MERAKI	
RUŞEN DORA	327
TARİHE ADANMIŞ ÖMÜR	
SEMAVİ EYİCE.....	343
KARTAL'DAN SİĞACIK'A BİR ŞEYH	
ŞEMSETTİN ERTEM	353
İSTANBUL'DA KUŞ SEVDALISI	
ŞEVKET KOKAL.....	361
KAYNAKLAR.....	379
DİZİN	393

BAŞLARKEN

Sokağın girişinde bulunan kahvehanenin önünde, yıllardır orada olduğu izlenimi veren taburede oturan yaşlı adam, sokağı sesleriyle çınlatan çocukları izliyordu. Çocukların neşeli halleri ve kahkahaları onu da tebessüm ettirdi. Yaşlı adamı hayata bağlayan sokak birden daha da hareketlendi. Çocuklar üzerinde beyaz güneşliği olan, mavi arabasıyla sokağa giren, dondurmacı Eyüp'e doğru koşmaya başladılar. Dondurmacıdan istediği çeşidi alan çocuk tekrar oyuna dönüyordu. Zaten dondurma çeşidi neydi ki? Sade ve çikolatalı. Eyüp, çocuklara dondurmalarını verdikten sonra ara sokağa yönelerek gözden kayboldu. Çocuk cıvıltısı devam ederken, kirli sakalı ve pala bıyıklarıyla meşhur Kaba İsmet sokağa giriş yaptı. İsmet, eskinin bitirimiydi. Ondan habersiz kuş uçmazdı mahallede. Kaşlarını çattı mı ses kesilir, çıt çıkmazdı. Çocuklar bilirdi İsmet amcalarının sert bakışlarının altındaki yumuşak kalbini. İsmet de kahvehanenin yanından geçip gitti evine doğru. Sokağın karşı sırasındaki evlerin üçüncüsüne, yeşil boyası dökülmüş, kenarları çinko kaplı olan eve yeni birileri taşınyordu. Hummalı bir çalışma içindeydiler. Adam eşyaları sırtlarken, evin hanımı da camları siliyordu. Yan evden bir kadın da tepsie koyduğu iki tencereyi yeni komşularına götürüyordu. Bu ailenin de iki çocuğu vardı, sokağa iki çocuk sesi daha eklenmişti. Sokak çok neşeliydi, selam verenler, hal hatır soranlar... Bir de bazı evlerden gelen bağrıışlar tabii. Beyaz boyalı evde oturanların çocukları biraz haşarıydı. Yine bir işler karıştırdı galiba hergele.

İşte, Nazmiye de geliyor. Galiba süt paralarını toplayacak. Arkadaki tepede baktığı ineklerinden sağdığı sütleri satarak geçimini sağlıyordu Sütçü Nazmiye. Selanik'ten göçmüş Nazmiye. Temiz, hakkaniyetli kadın. Mahallede yeni çocuğu olmuş ailelere ücretsiz süt getirir, yardımcı olur. Herkes sever sayar Nazmiye'yi. Arkasından gelen de Demirci Haluk. Güneş battıktan sonra ge-

İSTANBUL ÖYKÜSÜ

ADNAN ÖZYALÇINER

Adnan Bey ve hayat arkadaşı Sennur Hanım ile 2014 yılında tanışmıştım. Gösterdikleri güler yüz ve sıcak tavırlar kısa zamanda samimi olmamızı sağladı. Her ikisinin de muhteşem hatıraları ve muazzam bilgi birikimleri vardı. Bu çiftle ara ara görüşmelerimiz oldu. Hem eş hem arkadaş olarak tavırları görülmeye değerdi.

Yıllardır hatıra toplamaya gayret ediyorum. Sennur Hanım ile birçok kereler görüştük, sohbet ettik. Fakat bir gece vakti ani vefatı, onu bizden kopardı. Allah rahmet eylesin. Adnan Bey de özlem içerisinde, üreterek, hatıralarıyla avunarak yaşamına devam ediyor.

Adnan Bey ile yaptığım söyleşi ailesi, çocukluğu, okul yılları, mahalle hayatı, iş yaşamı, Sennur Hanım'la tanışması ve tanıdıklarını içeriyor. Bu yaşanmışlıklar içerisinde dönemin birçok önemli olayı yanında kişileri, sosyal hayatı ve İstanbul'un kaybolmuş alışkanlıkları yer alıyor. Şimdi Adnan Özyalçiner'in¹ hatıraları arasında gezinelim.²

---

¹ TÜYAP 38. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı "Onur Yazarı" Adnan Özyalçiner'in yaşam öyküsü ve hakkındaki yazılar için bk. Faruk Şüyün, Adnan Özyalçiner, *Mahalle İstanbul*, TÜYAP Yayınları, İstanbul 2019.

² Adnan Özyalçiner'in anılarının derlendiği bu satırlar, 20 Kasım 2015 ve 20 Aralık 2019 tarihleri arasında evinde yaptığım söyleşilere aittir.

Çocukluğum ve ailem

Benim üç doğum tarihim var. Bunun nedeni de yılbaşı günü tam gece vakti doğmuş olmam. Gece saat 12'ye bir kala doğduysam 31.12.1933, 12'yi bir geçe doğduysam da 01.01.1934 oluyor. Üçüncü doğum tarihimin sebebi de benden önce doğan Hüsamettin adındaki erkek kardeşimin kırkını geçmeden ölmesi. Beni de nüfusa kaydetmek için kırkımın çıkmasını beklemişler. Bundan dolayı üçüncü doğum tarihim de 18.02.1934'tür. Ama ben doğum günlerimi hiçbir zaman kutlamadım. Gerçek doğum günüm olan yılbaşı zaten tüm dünyada kutlanıyor.

Adnan Özyalçiner çalışma odasında. (20 Kasım 2015)

Benim annem Ayşe Hanım da babam Ahmet Nuri Bey de okuma ve yazma bilmiyordu. Buna rağmen ailem, benim okumamı çok istiyordu. Doğduğum mahallenin eğitim seviyesi hayli düşüktü. Mahallem Draman tarafında, Haliç'e bakan sırttaydı. İlk çocukluğum, Derviş Ali Camii'nin arkasında, çıkmaz sokağın karşısındaki Alişah So-

İSTANBUL TARİHİNİ KURCALAYANLAR

AHMED BİLGİN TURNALI

Zekâizade Hafız Ahmed İlhâmi Irsoy'un¹ kızının oğlu olan Ahmed Bilgin Turnalı, Irsoy'un Kurukavak Caddesi'ndeki (Eyüpsultan) evinde 1934 yılında doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdikten sonra, bir süre Sanayi Bakanlığı Müfettişliği yaptı. Sonrasında uluslararası bir şirkette görev aldı. 1969 sonrasında Semavi Eyice'den ders aldı ve İstanbul'un tarihi topografyası üzerine Kemal Elker ve Şinasi Akbatu ile çalışmalar yaptı. İTÜ Mimari Tarih ve Restorasyon Enstitüsü üyesi olarak araştırma, inceleme ve arazi tetkiklerinde bulundu. Yapmış olduğu araştırmalar *Vakıflar Dergisi*, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, *TURİNG Belleteni* gibi birçok akademik dergide yayımlandı.

İstanbul tekkeleri konusunda çalışmaları olan Cemalettin Server Revnakoğlu'nun yolundan giderek son nefesine kadar İstanbul tekkeleri konusunda kaynak çalışmaları olan Ahmed Bilgin Turnalı, eşi Esin Turnalı² ile birlikte çok sayıda araştırma yapmış ve makale yazmıştır. Ahmed Bilgin Turnalı'nın büyük bir özveri ve liyakatla taşıdığı bayrağı devralan Mehmed Akif Köseoğlu³ çalışmalarını büyük bir titizlikle devam ettirmektedir.

¹ Ahmed İlhâmi Irsoy, 13 Ağustos 1943 yılında vefat etti. Eyüpsultan Mezarlığı'nda babası Mehmed Zekâi Dede'nin yanına defnedildi.

² Ahmed Bilgin Turnalı'nın Eşi Esin Turnalı, kitapta söyleşi bulunan Erdem Yücel'in kardeşidir.

³ bk. Mehmed Akif Köseoğlu, *İstanbul'un 100 Tekkesi*, İBB Kültür AŞ Yayınları, İstanbul 2017; Mehmed Akif Köseoğlu, *Suriçi İstanbul'un Tekkeleri ve Son Şeyhleri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2022. Ayrıca Köseoğlu'nun İstanbul tekkeleri konusunda yayınlanmış makaleleri ve bildirileri bulunmaktadır.

BİR KİTAP KISMETLİSİ

AHMED NEZİH GALİTEKİN

Ahmed Nezih Galitekin, bugüne kadar yapmış olduğu çalışmalarla akademik çevreyi kendine hayran bırakan bir yazardır. İlk defa gün yüzüne çıkardığı belgeler ve uğraşmaktan korkulan konulara yönelmesi onu her zaman farklı kılmıştır. Galitekin mezar kitabeleri, Osmanlı'da kâğıt imalâtı, Yalova, Kocaeli, Gölcük ve Değirmendere tarihi, hatıralar ve İstanbul'da kaybolan dini yapılar konusunda çok sayıda eser ortaya koymuştur. Halen günün büyük bir bölümünü çalışarak geçiren Galitekin, *Hadikatü'l-Cevami*'nin tüm nüshalarını karşılaştırarak hazırlamaktadır.¹

¹ Galitekin'in yayımladığı kitaplardan bazıları: Telif: *Geçmişden Günümüze Halidere; Örcün Köyü Baba Sultan Zâviyesi; Osmanlı Dönemi Gölcük Mezar Taşları; Ereğli Kitabeleri; Gölcük; İzmit Mehmed Bey Nâm-ı diğer Fevziye Câmi'-i Şerifi; Tarihte İzmit ve İzmit Tarihinde Bir Eşraf Ailesi (Soydanlar); Geçmişden Günümüze Körfez İlçesi, Tarihte Kocaeli Körfez İlçesi, Hereke, Hereke ve Taşköprü Nüfus Defterleri; Kocaeli Su Tarihinden Damlalar; Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul; Beykoz Kitabeleri; Yalakâbâd Kâğıthânesi; İstanbul'un Kaybolan Kültür Varlıkları C.II (İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı). Metin Neşri: İstanbul Şehreminleri; Hadikatü'l-Cevami; Hariciye Sâlnameleri; İlmiye Sâlnâmesi (Seyit Ali Kahraman, Cevdet Dadaş ile birlikte); Süheyl Ünver'in Defter ve Dosyalarında İzmit-Gebze; Cemiyet-i Hafiyeh, Son Müdafaa & Divân-ı Örfi ve Avnullah el-Kâzîmî; Hürriyet Vadisinde Bir Pençe-i İstibdad, Tanzimattan Meşrutiyete 2; El Hakku Ya'lû Velâ Yu'lâ Aleyh; Ali Said Saray Hatıraları; İntibah, İntibah; İstanbul'da Neler Gördüm (M.B. Erdebil ile birlikte); Siyasî Risaleler; Tatlı Emeller Acı Hakikatler. Yedi İklim, Nehir, İstanbul Bülteni, Müteferrika, İstanbul Araştırmaları, Eyüp Sempozyumu, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Vadisi, Seyyid Nizam, Yeditepe Fatih dergilerinde yazılar. Galitekin'in basıma hazır bazı eserleri bulunduğu gibi halen *Hadikatü'l-Cevami*'nin 25 yazma nüshasının tenkitli metnini hazırlamakta olup, esere üçüncü bir zeyl yazmayı planlamaktadır.*

BİR BESTEKÂRIN ANILARI

AMİR ATEŞ

2 Şubat 1942 yılında Kandıra'nın Esentepe köyünde doğan Amir Ateş, küçük yaşta İstanbul'a gelerek Hasan Akkuş, Kemal Batanay, Sabahattin Volkan, Halil Can ve Sadettin Kaynak gibi önde gelen musiki üstadlarından ders almıştır. Çok sayıda öğrenci yetiştiren Amir Ateş, 60 civarı ilahi formunda, 2000'i aşkın da klasik Türk Müziği bestesi olan Cumhuriyet tarihinin en fazla esere sahip bestekârı ve önde gelen mevlithanlarımızdandır.

Halen, sağlığının el verdiği ölçüde çalışmalarına devam eden Amir Ateş, Türkiye'nin birçok yerinde musikiseverlerle bir araya gelmektedir.¹ Bestekâr, hafız ve mevlithan olan Amir Ateş, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2022 yılı "Yaşayan İnsan Hazinesi Geleceğe Aktarılan Mirasın Temsilcileri" ödülünü almıştır.²

Amir Ateş ile evinde yaptığım söyleşi çocukluğu, İstanbul'a gelişi, meslek hayatı ve tanıdığı kişilerden bazılarını içeriyor.

---

¹ Amir Ateş ile söyleşimiz 19 Nisan 2018 tarihinde, Çengelköy'deki evinde yapılmıştır.

² Ayrıntılı bilgi için bk. Ahmet Hakkı Turabi-Ali Osman Alaca, *60. Sanat Yılında Bestekâr Hâfız Âmir Ateş*, Kuveyt Türk Katılım Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2020.

HOŞ ZAMANLAR

AYDIN BOYSAN

Aydın Bey ile yaptığımız söyleşi 18 Aralık 2014 tarihindeydi. Beni Hisarüstü'ndeki evinde, her zamanki neşesiyle ağırladı. Sağ olsun birçok anısını da paylaştı. Çocukluğunu, gençliğini, meslek hayatını espriler eşliğinde anlattı. Hüzün yoktu, neşe vardı konuşmamızda.

Aydın Boysan, hatıralarını konu alan kitaplar da yazdı ve bunlar çok beğenildi. Hatta kitapları okuyanlar, bu hatıraları okumaktan öte sanki kitaptan dinliyor gibiydiler. Evet, Aydın Boysan yazdıklarını okutmaktan öte dinletmekteydi.¹

Aydın Bey'in önemli bir özelliğine o gün şahit olmuştum. Kendisinin günlük planlama kartları vardı. Özel olarak kendisi tasarlamış ve bu şekilde bastırılmış. Hangi gün, saat kaçta, ne randevusu ya da ne işi var ise bu kartlarda yazılıydı. Mesele perşembe akşamları Çiçek Pasajı buluşmalarına ayrılmıştı. Görüştüğümüz günün akşamı, Çiçek Pasajı'nda gelenek haline getirdikleri buluşması vardı.

Aydın Boysan, 5 Ocak 2018 tarihinde vefat etti. 8 Ocak 2018 tarihinde Teşvikiye Camii'nde kılınan öğlen namazının ardından, Ortaköy Mezarlığı'na eşi Suzan Boysan'ın yanına defnedildi. Allah rahmet eylesin.

---

¹ Aydın Boysan'ın kaleme aldığı kitaplar: *Mizah Paldır Güldür, Yangın Var, Umud Simit, Yalan, Oldu mu Ya!, Fısıltı, Dostluk, Aldanmak, Söylesen Bir Türkü, Dünyayı Severek, Yollarda, Uzaklardan, Yıl 2046 Uzay Anıları, İstanbul Esintileri, Leke Bırakan Gölgele, Yaşama Sevinci, Sev ve Yaşa, Damlalar, Zaman Geçerken, Aynalar, Yüzler ve Yüreklere, Felekten Bir Gün, İstanbul'un Kuytu Köşeleri, Neşeye Şarkı, Nereye Gitti İstanbul?, Merak Uyanınca, Uzun Yaşamın Sırrı, Hayat Tatlı Zehir, Ayıp Olmadan, Şerefe, Binbir Yaşam Sahnesi, Yıldızlardan Bile Uzaklarda, Bir Ömür Yetmiyor, Ne Hoş Zamanlardı.*

ÅİLEDEN GELEN TARİHÎ MİRAS

ERDEM YÜCEL

Erdem Yücel, 1936 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Kuzguncuk 25. İlkokulu'nda,¹ ortaöğrenimini İstiklal, Vefa, Manisa ve yeniden İstiklal Lisesi'nde tamamladı. Askerlik görevini süvari teğmeni olarak 14. Süvari Alayı'nda yaptıktan sonra 1964 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nü bitirdi. Bu arada sanat tarihi bölümünün

---

¹ Üsküdar'da Kuzguncuk'un üstünde, Gümüşyolu Caddesi ile Baba Nakkaş Sokağı'nın birleşiminde 1334 ada 33 parseldedir. Hemen önünde bulunan 1334 ada 34 parselde ise Mahbub Ağa Çeşmesi vardır. Okul binası eski Nakkaştepe Karakolu'dur. Bu okul sonraki yıllarda kapanarak, öğrenciler 45. İlkokula (Baba Nakkaş Sokağı, Nu: 6, 544 ada 3 parsel /Kuzguncuk İlkokulu) aktarılmıştır. Erdem Yücel, bu okul ve çevresi hakkında "Okulumuzun yanındaki yoldan Frenk Tepesi'ne çıkılıyordu. Oradaki Mehmet Efendi'nin kır kahvesinden Boğaziçi'nin en güzel şekliyle seyredildiği söylenirdi. Kır kahvesini, askerî bölgede olduğundan ben göremedim. Çocukluğum II. Dünya Savaşı yıllarına rastladığından orada Boğazı korumak amacıyla konuşlandırılmış uçaksavar bataryası bulunuyordu. Frenk Tepesi'nin eteklerinde Kuzguncuk'ta vefat edenlerin gömüldüğü Nakkaştepe Mezarlığı (Fahri Baba Mezarlığı) bulunmaktadır. Nakkaştepe'de Rum Ortodoks Mezarlığı ile bizim okulumuzun karşısında Yahudi Mezarlığı (Meşatlık) da bulunmaktadır. Emine Sultan Köşkü ve 25. İlkokul binası yıllar sonra Koç Vakfı tarafından satın alınmış ve orada Sedat Hakkı Eldem'in çizdiği plana göre bir yapılanma yapılmıştır. Bir zamanlar 25. İlkokul olan karakol binası ile önündeki Mahbub Ağa Çeşmesi orijinallliğini koruyarak günümüze ulaşmıştır," demektedir. (bk. <https://uskudaronline.com/yazarlar/erdem-yucel/kuzguncuk-25-ilkokul-ve-cevresi/102/>)

TATLI BİR ÖMÜR

FERİDUN DÖRTLER

Feridun Bey’le 8 Temmuz 2020 tarihinde, dükkânında yaptığımız söyleşide çocukluğunu, Cihangir’i, futbol yaşamını ve 6-7 Eylül olaylarını konuştuk. Salgın günlerinde gerçekleşen söyleşimizde, aramıza sosyal bir mesafe koymadık. Kendi imalatı olan şekerlemelerle insanların ağzını ve ruhunu tatlandırmaya devam eden Feridun Bey’e gösterdiği misafirperverlikten dolayı teşekkür eder, sağlıklı ömür dilerim.

Rumeli’den İnebolu’ya

Ben 1934 yılında, ailemin üçüncü çocuğu olarak doğdum. Anne ve baba tarafından, her iki dedem de Rumeli’den Türkiye’ye gelmiş. Bu iki aile ayrı ayrı İnebolu’ya yerleşmişler. Anne tarafı dedem, okuryazar olduğu için onu Orman İdaresi’ne memur olarak işe almışlar. Baba tarafından dedem ise atadan itibaren hep tatlıcılıkla meşgul olmuş bir ailenin çocuğuymuş. Dedem, Rumeli’de Debreizir’de¹ tatlıcılık yaptığı için İnebolu’ya gelince de tatlıcılığa devam etmiş. Sonrasında İnebolu’da evlenmiş ve altı çocuğu olmuş. Çocuklardan dördü erkek, ikisi kız. Bu altı çocuğun en büyü de benim babam. Babam Ahmet Fikri, orta

---

¹ Prizren Vilayeti, Debre Sancağı’na bağlı bir kaza olan Debreizir (Dibre-Zir), 19. yüzyılın sonlarında en fazla Müslüman nüfusa sahip olan yerleşimdir. (Muhammed Köse, “İngiltere Konsolosluk Raporlarında 1878 Yılında Türkiye Avrupa’sının Demografik Yapısı”, *XVIII. Türk Tarih Kongresi 1-5 Ekim 2018*, Ankara 2022, s.142.)

İSTANBUL BEYEFENDİSİ

GAVSİ BAYRAKTAR

Kediler ve güvencinler kaldı artık İstanbullu olarak. İstanbul adabının son temsilcileri, son seferlerine çıkmak üzere. İstanbul'da doğup büyümüş kişiler, bir bir terk etmekte buraları. Sakin, karmaşadan, gürültüden uzak bir yer arıyorlar. İşte bu arayıştaki İstanbullulardan biri de çocukluğu Mercan'da ve Anadoluhisarı'nda geçmiş Gavsî Bey amca. Gavsî amca, uzun yıllar İstanbul'da yaşamış. Sonrasında kaçmış buralardan denizin ortasında bir kara parçasına yerleşmiş. Bazen oradan da kaçıp yine deniz kenarında eskilerin sayfiye yeri olan Değirmendere'ye gidiyor ara ara. (Kitapta hatıraları bulunan Ahmed Nezih Galitekin'le de burada görüşüp, arkadaş oldular.) Hoş muhabbet, yardımsever, güleç yüzlü bir delikanlı. Ondan dinlediğim ve öğrendiğim çok şey oldu. Sağ olsun.

Gavsî amcamın ilginç ve keyifli bir hayat hikâyesi var. Uzun yıllar boyunca yazdığı hatıraları ve şiirleri yayımlanmayı bekliyor. 2015 yılından itibaren ara ara buluştuğumuz Gavsî amca, 14 Ağustos 2024 tarihinde vefat etti. Arnavutköy'de Tefikiye Camii'nde, ikinci namazından sonra kılınan cenaze namazının ardından Kilyos Mezarlığı'na defnedildi. Allah rahmet eylesin.¹

Ailem

Ben 20 Kasım 1943 tarihinde İstanbul'da doğdum. Ama nüfus kaydım da doğum tarihim 2 Şubat 1944 olarak kayıtlı. Bu kayda göre kardeşimle benim aramda beş ay var. Ba-

---

¹ Bu bölümde aktarılan hatıraların çoğu, 6 Şubat 2017 tarihinde kayda alınan söyleşimizden derlenmiş, diğer kısımlar ise öncesinde ya da sonrasında yapılan görüşmelerimizden eklenmiştir.

DEDESİNİN YOLUNDA BİR İSTANBULLU

İBRAHİM AKIN KURTOĞLU

Akın ağabeyle tanışmamız uzun zaman önceydi. Ortak zevklerimiz, bu arkadaşlığı dostluğa dönüştürdü. Kendisinden çok şey öğrendim, sağ olsun. Akın Kurtoğlu nevi şahsına münhasır biri. Yeni öğrendiğiniz bir bilgiyi kendisiyle paylaştığımızda size o konuyu en ince ayrıntısına kadar anlatabilecek, hiç beklemediğiniz bir belgeyi çıkarıp önünüze koyacak kadar da meraklı. Bıkmadan araştırmaya, kayda geçmeye devam eden, elbet bir gün yaptıklarının değerinin anlaşılacağı düşünün Kurtoğlu, dedesi İbrahim Hilmi Tanışık'ın maddi ve manevi temsilcisi. İbrahim Hilmi Bey'in birçok özelliği ve meziyeti onda devam ediyor.

Akın ağabey bugüne kadar yapmış olduğum birçok çalışmada bana yardımcı oldu. Daha da ötesi, dedesi merhum İbrahim Hilmi Tanışık'ın büyük bir gayretle tuttuğu notları benimle paylaştı. Tanışık'ın hayret edilecek derecede titizlikle tuttuğu bu notlardan camiler kısmının bir bölümünü de iki cilt halinde *İstanbul Camileri*¹ başlığıyla hazırladık. Böyle bir çalışmanın ortaya çıkmasında beni vesile kıldığı için kendisine müteşekkirim. Ömrüne bereket.

Okuyacağınız kısa hatıra, Akın ağabeyle yıllardır parça parça yaptığım söyleşilerden derlenmiştir. Burada aktarılan hatıralar, olanın çok kısa bir parçasıdır. Belki bir gün, Akın ağabeyin evinde gerçekleştirilen sohbetler derlenir, sohbete katılan kişiler, kitap sayfalarında kayda geçirilir. Bu kitap vesi-

---

¹ İbrahim Hilmi Tanışık, *İstanbul Camileri*, (Haz: Fatih Dalgacı), 2 Cilt, Üsküdar Belediyesi Yayınları, İstanbul 2023.

YA HAK, KULAKSIZ MEZARLIĞI SON DURAK!

İLHAN HATTATOĞLU

Bir İstanbullu olan İlhan Hattatoğlu, İstanbul'un tahrip edilmiş sürecini yakından görenlerden biri. Ailesinden almış olduğu terbiye ve eğitim onu her alanda ayrıcalıklı kılıyor. Babası ve dedesinin İstanbul kültürüne yapmış olduğu katkı ise çok büyük. İlhan Hattatoğlu, meslek hayatı sonrasında ilgisini çeken tüm kültür programlarına katılmaya özen gösteriyor. Onunla ilk tanışmamız da Üsküdar'da Balaban Tekkesi'nde gerçekleştirilen bir programda oldu. İstanbul Tekkeleri konulu programı yapan kişi de Mehmed Akif Köseoğlu'ydu. Program sonrasında tanışıp sohbet ettik.¹

İleriki günlerde, evinin yakınında bulunan bir tesiste bir araya gelerek hatıraları üzerine konuştuk. Ailesinden, okul hayatından, mesleğinden, tanıdığı kişilerden ve İstanbul'un 1950'lerde geçirdiği yağma ve yıkımlarından bahsetti. Kaybettiklerimizi gördük. Hoşsohbet biri olan İlhan Hattatoğlu da bu ülkede kıymeti bilinmemiş, değerli şahsiyetlerden. Kendisini tanıdığuma mutlu oldum İlhan Hattatoğlu'na sağlık dilerim.²

Hattat Ömer Faik Efendi ve Bâlâ Tekkesi

Ben İlhan Hattatoğlu. 1935 doğumluyum. Babam Muhiddin Hattatoğlu.³ Annem Hafize Hayriye Hanım'dır. Ailem

¹ 14 Aralık 2019 Cumartesi, Balaban Tekkesi, Üsküdar.

² Bu yazı, 29 Aralık 2019 tarihinde yapılan söyleşiden derlenmiştir.

³ 1881-82 (H 1299) yılında Arkadios Sütunu'nun iki yanında bulunan

EMANETE SAHİP ÇIKANLAR

MEHMED AKİF KÖSEOĞLU

Bilmediğimiz kimler var? Gönül verdiği konunun peşini bırakmayan, en ince ayrıntısına kadar araştırıp bulmaya çalışan dertli insanlar var. Mehmed Akif Bey de bu dertlilerden biri. Yıllar önce, tasavvufi hayat konusunda başlamış olduğu çalışmalarına devam eden Köseoğlu, bu alanda yazdığı çok sayıda makalenin yanı sıra bir de kitap¹ kaleme aldı. Hazırladığı doktora teziyle² İstanbul'un tasavvuf hayatına ışık tuttu.

Mehmed Akif Köseoğlu, Hasırîzade Tekkesi'ne yaptığı ziyaretlerin birinde karşılaştığı olayı anlatıyor. Bu olay olmuş bitmiş bir olay değil. Bizim olanları yok etmek için ne çabalar sarf ettiğimizin göstergesi. Rahmetli Muhammed İslamoğlu'nun vakfettiği yaşamı sayesinde kurtarılan bir tekkenin hikâyesi.³

Değerli ağabeyim Mehmed Akif Köseoğlu'na, tarihî önemi olan bu hatırasını paylaştığı için teşekkür ediyorum. Allah ömrünü bereketlendirsin.⁴

---

¹ Mehmed Akif Köseoğlu, *İstanbul'un 100 Tekkesi*, İBB Kültür AŞ Yayınları, İstanbul 2017.

² Mehmed Akif Köseoğlu, *Suriçi İstanbul'un Tekkeleri ve Son Şeyhleri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2022.

³ Bu kayıt, 29 Ağustos 2020 tarihine aittir.

⁴ Aslen Trabzonlu olup 1976 yılında Balıkesir'in Bigadiç ilçesinde dünyaya geldi. Üniversite tahsilini 1998'de ODTÜ İşletme bölümünde, yüksek ihtisasını 2007'de ABD'de NC State Üniversitesi İktisat bölümünde ikmal etti. *Suriçi İstanbul'un Tekkeleri ve Son Şeyhleri* başlıklı teziyle 2022 yılında Ankara Üniversitesi tarafından doktora paye-

ŞEHİR'DE BİR YAYINCI

MEHMET KAMİL BERSE

Mehmet Kamil Berse, kendini kitaba ve yayıncılığa adanmış bir kültür insanı. İstanbul'da, doğduğu evde oturan nadir insanlardan biri. İstanbul'da başlayan değişim dönemine yakından şahit olmuş Berse.

Mehmet Kamil Berse ile yaptığımız söyleşi de ailesi, çocukluğu, mahallesi ve tanıdığı kişilerle alakalı. 19 Ekim 2015 tarihinde, evinin altında bulunan çalışma ofisinde yaptığımız söyleşi, dönem hakkında özel bilgiler barındırıyor. Mehmet Kamil Berse'nin 2021 yılında yayınladığı *İstanbul Şehrengizi*¹ adında bir kitabı da var. Bu kitapta, hatırdaki kalan İstanbul'dan bahsediyor. Değerli hocama uzun süreden beri devam eden dostluğumuzdan ve paylaştığı hatırlardan dolayı teşekkür eder, sağlıklı bir ömür dilerim.

Şehri kültürlü yapacak olan insandır

Fatih doğumluyum. 1 Ocak 1955 yılında bu binada, şu anda oturduğumuz binada doğdum. Hâlâ doğduğum binada yaşıyorum. 60 seneye yaklaştı bu binada geçirdiğim günler. Mesele doğduğunuz yerde yaşamak değil esasında. Buranın kültürüyle, birikimiyle, insanlarıyla birlikte yaşayabilmek, aynı havayı soluyabilmek çok önemli. Ben bu duyguyu dolu dolu yaşadığımı söyleyebilirim.

Eskinin birçok önemli şahsiyeti Fatih'te doğdu, büyüdü. Onlar belli bir mevkie, parasal güce erişip uygun

---

¹ Mehmet Kâmil Berse, *İstanbul Şehrengizi-1*, Kalem Kitabevi, İstanbul 2021.

zamanı bulduklarında Fatih'ten ayrıldılar. Daha ferah mekânlara, uygun evlere gidip oralara yerleştiler. Rahmetli babamın bir sözü vardır onlara: “Sultan Fatih sizi kabul etmiyor da onun için gittiniz,” Bize de bir vasiyeti var: “Fatih’in minarelerini görmediğiniz yerde oturmayın.”

Berse ailesi.

ÖMÜR, BİR FİLM KARESİ

NECİP SARICI

Yeşilçam'ın ses mühendisi Necip Sarıcı ile sadece sinema alanında değil, birçok alanda oluşturduğu koleksiyonuyla, kendisine ait depo müzesinde 16 Kasım 2017 tarihinde görüş-tüm. Necip Bey, İstanbul'da doğmuş, İstanbul'u yaşamış biri. Meslek hayatında da İstanbul'u film seti olarak kullanmış. Tabii bilindiği üzere o dönemlerde İstanbul günümüzdeki kadar bozulmamıştı.

Çocukluğundan itibaren tek eğlencesi ve zevki sinema olan Necip Sarıcı yıllar içerisinde Şan Sineması ve Lale Film stüdyolarında *Hababam Sınıfı*, *Yumurcak*, *Ali Baba ve Kırk Haramiler*, *Keloğlan'la Can Kız*, *Sev Kardeşim*, *Ezo Gelin*, *Mavi Boncuk*, *Salako* ve *Gülşah Küçük Anne*'nin de aralarında yer aldığı yüzlerce filmde ses ustası olarak görev yaptı. Türk sineması arşivi onun sayesinde günümüze kadar gelebildi. Ses mühendisi, yazar, yapımcı, fotoğrafçı ve koleksiyoner olan Necip Sarıcı, Türk sinemasının sönmeyecek ışığıdır.¹

Necip Bey, yapmış olduğumuz söyleşide Kasımpaşa'da geçen çocukluğunu, mesleğe adım atışını, koleksiyon merakını ve İstanbul'un eğlence hayatını bir film gibi anlattı. Kendisine teşekkür eder, sağlıklı ömür dilerim.²

---

¹ Necip Sarıcı'nın emek verdiği filmler ve koleksiyonu için bk. Şerif Antepli, *Sinema, Kültür, Birikim Necip Sarıcı*, İBB Kültür Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2017.

² Mehmet Gürelî'nin yönettiği, 2024 yılı başında gösterime giren *Sinema Hakikatin İçinde Uzun Bir Yolculuk: Necip Sarıcı* belgeseli, Necip Bey'in mesleki hayatını anlatmaktadır.

TASARIMLARDAKİ İMZAMIZ

ÖNDER KÜÇÜKERMAN

Önder Küçükerman, adıyla müsemma, her gününü dolu dolu geçiren, üreten ve üreteni sevip yardım eden bir değer. Tanıştıktan sonra hayretle, yaptıklarını ve yapmayı planladıklarını gördüğüm Önder Küçükerman, hayatıyla gençlere örnek olacak bir şahsiyet.

Çocukluğundan itibaren yaşadığı olaylar, onun kabiliyetini ortaya çıkarmasını ve bu alanda ilerlemesini sağlamış. İlkere imza atmış, evlerimizde kullandığımız birçok eşyanın tasarımını yaparak hayatımızın içinde bulunmuş. Bilerek ya da bilmeyerek onun elinin değdiği birçok ürünü kullanmışız. Bugüne kadar çok sayıda çalışmaya ve kitaba imza atan Küçükerman, artık bir dünya markası olmuş durumda. Önder Bey ile birlikte çalışma imkânı bulduğum kitap projelerinde onun çok yönlü bir insan olduğuna şahit oldum. Gençliğinden itibaren oluşturduğu koleksiyonlarla tarihe de ışık tutuyor. Bu dünyaya eser bırakan kişilerden biri olan Önder Küçükerman ile tanışmak ve dostluk kurmak büyük bahtiyarlık. Onun birikimlerinin muhakkak yetişen meslektaşlarına aktarılması gerekmektedir.

Önder Küçükerman'ın ailesi, çocukluğu, yaşadığı muhit, okul ve meslek hayatını konu alan bu söyleşi, 15 Kasım 2018 ile 5 Şubat 2024 tarihleri arasında yapmış olduğumuz söyleşilerden derlenmiştir. Önder Bey'e dostluğundan dolayı teşekkür eder, sağlık dilerim.

EMANETLER VE İDEALLER

RAMAZAN MİNDER

Atatürk Kitaplığı dendiğinde ilk akla gelen isim olan Ramazan Minder, 1967 Rize doğumlu. 24 yıl Atatürk Kitaplığı'nda görev yaptıktan sonra şimdi de başka bir değerimiz olan Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde göreve başladı. Ramazan Bey ile 2012 yılında tanıştık. Uzun ya da kısa çok sohbetlerimiz oldu. Ben de herkes gibi onun çok yardımını gördüm. Çünkü Ramazan Bey kitaplığa gelen ya da gelemeyip, kitaplıktan yararlanmak isteyenlere ayırım yapmadan yardım eden biri. Atatürk Kitaplığı onun döneminde birçok değerli eser kazandı ve bu eserler geciktirilmeden araştırmacının önüne serildi.

Kitaba ve kitapseverlere yaptığı hizmetlerle tanına Ramazan Minder, 2024 yılı Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülleri'nde, kütüphanecilik alanında ödül aldı.

Ramazan Minder'le yaptığım söyleşide, Atatürk Kitaplığı'ndaki çalışma hayatını, yöneticiliğini, kitaplıkta yaptığı hizmetleri ve yeni görev yeri olan Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ndeki faaliyetleri okuyacaksınız. Ramazan Bey'e teşekkür eder, yapacağı çalışmalarda kolaylık ve başarılar dilerim.¹

İlk mesleğim öğretmenlik

1986 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni kazandım. Fakülteden 1991 yılında mezun oldum. İlahiyat fakültesinin benim zihni gelişimimde çok önemli etkileri oldu diyebilirim. İmam hatip lisesinden getirmiş olduğum klasik ve geleneksel görüşlerimin yer yer değişmesinde,

---

¹ Bu söyleşi, 11 Şubat 2016 ile 20 Şubat 2024 tarihleri arasında yapılan görüşmelerden derlenmiştir.

OSMANLI'DAN ALINACAK DERSLER VAR

RİNALDO MARMARA

Rinaldo Marmara ile tanışmamız sonrası samimi sohbetlerimiz oldu. Kendisinin her olaya olumlu bakması ve her daim güler yüzlü oluşu, günümüzde pek bulunmayan bir özellik. Hele ki “Her zaman iyi demek lazım,” cümlesi onun hayata olan bakışını yansıtmakta. Rinaldo Bey’in İstanbul’da geçen ömrü eski İstanbul’un renklerini ortaya koyuyor. O, Beyoğlu yaşayışını, lezzetleri, mimariyi ve İstanbul tavrını görenlerden biri.

Yapmış olduğu araştırmalarda ve ortaya çıkarttığı kitaplar-
da¹ yararlandığı Vatikan Arşivi sayesinde araştırmacılara son
derece değerli bilgiler sunan Rinaldo Marmara, çalışmaktan
vazgeçmeyen, kendisinden yardım isteyenleri geri çevirmeyen
bir İstanbul Beyefendisi. Bugüne kadar ihtiyacım olduğunda
hiç çekinmeden arayabildiğim ve yardımlarını esirgemediği
için kendisine sonsuz teşekkür ederim. Her zaman iyi olsun.
Rinaldo Marmara’nın Beyoğlu’sundan kısa bir kesitle sizleri
baş başa bırakıyorum.²

---

¹ Makale, sunum ve söyleşilerinin haricinde, yayınlanmış kitapların-
dan bazılarının başlıkları şunlardır: *Osmanlı Başkentinde Bir Levanten
Semti Galata-Pera; Türkiye-Vatikan Diplomatik İlişkilere Doğru; Çanakka-
le 1915-Vatikan Gizli Arşiv Belgeleri Işığında Frank Coffee Vak’ası; Lape
Hastanesi - La Paix Hospital Osmanlı Hoşgörüsünün Tanığı; İstanbul Latin
Cemaati ve Kilisesi; Bizans İmparatorluğu’ndan Günümüze, Manastırların
Penceresinden İstanbul; İstanbul Deniz Zindanı 1740, Vatikan Gizli Arşiv
Belgeleri Işığında Türkiye İle Vatikan Diplomatik İlişkilere Doğru.*

² Bu söyleşi, 10 Eylül 2020 tarihinde yapılmıştır.

DEDEDEN GELEN RESİM MERAKI

RUŞEN DORA

Ruşen Dora, aileden gelen resim yeteneğiyle akademide eğitim vermiş, Türkiye'nin önemli bilim insanlarından biri. Ruşen Bey alçakgönüllü, esprili ve hoş sohbet; ilgilendiği işi ciddiyetle yapan bir sanatsever.

2015 yılındaki tanışmamızın ardından evinde ve dışarıda görüşmelerimiz oldu. Yapmış olduğu çalışmalarla İstanbul ve Anadolu'da, gezip gördüğü tarihî yapıların resimlerini çizmiş. Bu resimlerden bazıları da kitap¹ hâlinde yayınlandı. Kendine has bir tarzı olan Ruşen Dora, yaptığı resimlerde farklı kolajlar uyguluyor. Her resmin bir hikâyesi ve esprili bir tarafı bulunuyor.

Ruşen Dora ile 29 Aralık 2016 ve 31 Ocak 2017 tarihlerinde yaptığım söyleşide Ruşen Bey'in ailesi, çocukluğu, meslek hayatına başlaması ve Efendi dedem dediği Ahmed Celaleddin Dede hakkında anlattığı, tarihî önemi olan bilgiler bulunmakta. Hafızalarda yitip gidecek bu bilgiler, Ruşen Dora sayesinde bizlerle buluştu.

Ruşen Bey ile tanışmamızın üzerinden epey zaman geçti. Bu süre içerisinde çeşitli rahatsızlıklar geçirdi. Ancak hiçbir zaman içindeki heyecanı yitirmedi.

Ailem

Rahmetli babam Hasan Sezai subaydı. Bu görevini de tayin edildiği Çanakkale'nin Bayramiç kazasında sürdürüyordu. Babamın ailesi, Kosova'dan Anadolu'ya göçmüş

¹ Ruşen Dora, *Çizgilerle İstanbul*, İBB Kültür AŞ Yayınları, İstanbul 2018.

TARİHE ADANMIŞ ÖMÜR

SEMAVİ EYİCE

Bizans ve Osmanlı sanatı alanındaki çalışmalarıyla tanınan, gençliğinden itibaren İstanbul ve Anadolu'nun yanı sıra Osmanlı coğrafyasında yerinde incelemeler yapan, araştırmalarıyla dünya çapında tanınan Semavi Eyice ile Yazmacı Tahir Sokağı'ndaki evinde 17 Ekim 2012 tarihinde yaptığım söyleşide gençlik yılları, araştırmaları, Anadolu'daki çalışmaları ve İstanbul'un kayıp eserleri hakkında konuştuk. Okuyacağınız bu satırlar, yaptığım söyleşiden derlendi.

Semavi hoca o tarihte ilerlemiş yaşına rağmen berrak bir hafızaya sahipti. Şekersiz kahvesini içerken yaptığı çalışmaları ve keşfettiği bilgileri ilk günkü heyecan ve keyifle anlatıyordu. Gerçek doğum tarihi 9 Aralık 1922¹ olan Semavi Eyice, ilimle dolu bir yaşam sürdü. Bizlere değerli bilgiler bıraktı. Bereketli bir ömür geçirdi. Semavi Eyice ile tanışmanın, onunla sohbet etmenin verdiği mutluluk tarif edilemez.

Semavi Eyice, 28 Mayıs 2018 tarihinde vefat etti. 30 Mayıs Çarşamba günü Fatih Camii'nde kılınan öğle namazının ardından Fatih Camii Haziresi'ne defnedildi. Allah rahmet eylesin.

---

¹ Nüfus cüzdanında doğum tarihi 21 Aralık 1923 yazmaktadır. Semavi Eyice, *Semavi Eyice ile İstanbul'a Dair*, (Yayına Haz: Ömer Osmanoglu), İBB Kültür AŞ Yayınları, İstanbul 2013, s. 21.

KARTAL'DAN SIĞACIK'A BİR ŞEYH

ŞEMSETTİN ERTEM

İzmir Bayraklı'da ikamet eden Şemsettin Ertem ile 29 Nisan 2017 tarihinde, evinde güzel bir söyleşi gerçekleştirdim. Şemsettin Bey'in kk evi ve mtevezı sofrası, gecenin ilerleyen saatlerinde benim de şahit olduğum üzere büyüdü ve zenginleşti. Eşi mr Hanım'ın güler yüzü ve hoş sohbeti de misafirliğime ayrı bir güzellik kattı. Dedesi hakkında yapmış olduğumuz söyleşide, kendisine intikal etmiş birçok belge ve fotoğraf gösterdi. Maalesef yapmak istediklerini maddi imknsızlıklardan ve yaşından dolayı gerçekleştirmeye fırsat bulamadı. Nam-ı diğer Foto Ertem, evresinin hitabıyla Ertem Baba, 5 Haziran 2018 tarihinde vefat etti ve Bayraklı Mezarlığı'na sırlandı.

Foto Ertem

Ben Şemsettin Ertem. 20 Kasım 1940 Kula doğumluyum. Beş yaşında Kula'daki snnetimden sonra, aynı yıl Manisa'ya; bir yıl sonra, 1946 yılında da İzmir'e geldik. 6 yaşından beridir İzmir'deyim. Okula burada başladım. Burada büyüdüm. Maalesef liseyi bitiremedi. Sonrasında fotoğrafçılığa başladım. Fotoğrafçılık kursları verdim uzun yıllar. Ben Foto Ertem'im. Şimdi kkken geldiğim Bayraklı'da güzel, sakin bir hayat sürüyorum. Gelen dostlarla konuşuyor, zlem gideriyorum.

Kartal'da sırlanan bir tekke

Ben 1974 yılına kadar bir Şey bilmiyordum. 1974 yılında İzmir'den İstanbul'a gittiğimde öğrendim dedemi. Doğru-

İSTANBUL'DA KUŞ SEVDALISI

ŞEVKET KOKAL

Şevket amca, çoğu kişinin *İstanbul'un Kuşçuları*¹ adlı belgeselden tanıdığı, yaptığı saka kuşu taklidiyle tebessüm ettiren, kuş sevgisinin nasıl bir duygu olduğunu gösteren, nam-ı diğer Arnavut Şevket.

Şevket amca ile Bahçelievler, Yayla'da buluşuyoruz, o anlatıyor ben dinliyordum. Nevi şahsına münhasır biriydi Şevket amca. Sağlığına, giyimine, temizliğine dikkat eden, muhabbeti seven ve hürmetkâr bir İstanbulluydu o. Tanıştığımızda doksanına merdiven dayamıştı. Pırıl pırıl bir hafızaya ve yüksek enerjiye sahipti. Bunu da her gün aksatmadan yediği bir bağ maydanoza borçlu olduğunu söylemişti. Kuş ve balık onun için sevdandı. Anlatırken ilk günkü heyecanını taşıyordu.

Şevket amca ile yaptığımız söyleşide eski Üsküdar'da geçen çocukluğunu, kuş merakının başlamasını, balıkçılığını ve kayıp lezzetleri bulacaksınız.² Şevket amca, son günlerinde kendi isteğiyle bir huzurevine yerleşti. 19 Ağustos 2022 tarihinde vefat etti. Ertesi gün, Üsküdar'da Şakirin Camii'nde öğlen namazı ardından kılınan cenaze namazından sonra, Karacaahmet Mezarlığı'na defnedildi. Allah rahmet eylesin.

---

¹ Naki Tez tarafından hazırlanan belgesel 2012 yapımıdır.

² Bu yazı, 26 Ocak 2015 tarihinde yapılmış söyleşiden derlenmiştir.

DİZİN

Semboller

- 14. Süvari Alayı 105
- 15. Okul 22
- 19. İlkmektep 168
- 20. İlkokul 21, 22
- 21. Okul [21. İlkmektep] 362
- 23. Okul [23. İlkokul] 362
- 24. İlkokul 195
- 25. İlkokul,-u 105
- 42. İlkmektebi 43
- 43. Mektep 94, 95
- 45. İlkokula 105
- 60 İhtilali 249
- 60. İlkokul 22
- 6-7 Eylül -Olayları 131, 137, 138
- 68. İlkokul 22
- 80 Darbesi [1980 Darbesi, -İhtilali] 87, 177, 269, 292
- I. Dünya Savaşı [I. Cihan Harbi] 60, 85, 132, 328
- I. Mustafa 121
- II. Abdülhamid 44, 67, 108, 128, 277, 304, 307, 330, 348, 349
- II. Dünya Savaşı [İkinci Cihan Harbi, II. Dünya Harbi] 96, 105, 135, 137, 258, 260, 346
- II. Kaplan Giray 127
- II. Mahmud 108, 142, 212, 242, 350
- II. Selim 121

- III. Mehmed 121, 122
- III. Mehmed Türbesi 122
- III. Murad 121
- III. Selim 242, 355
- IV. Murad 233

A

- Abbasğa, -Parkı 53, 223
- Abdurrahman Şeref Bey Caddesi 46
- Abdülaziz Bekkine [Aziz amca] 154, 155
- Abdülbaki Gölpınarlı 158
- Abdülhamid (II.) 44, 67, 108, 128, 277, 304, 307, 330, 348, 349
- Abidin Cevher Özden [Banker Kastelli] 202
- Abidin Cümbüş [Zeynel] 147
- Acem, -ler 226, 232
- Adalet Battaniye (Mensucat) Fabrikası, Adalet Mensucat 15, 16
- Adalet Hanım 15
- Adalet Spor Kulübü 16
- Adnan Kahveci, Adnan Bey 270
- Adnan Özyalçın (Adnan Bey) 11, 13, 14, 18, 20, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 38
- Afiş [Sennur Sezer'in kitabı] 37

- Ahırkapı 176
 Ahıskalı, -Ali Haydar Efendi
 228, 229, 233
 Ahmed Arslanlar 44
 Ahmed Aymutlu 201
 Ahmed Bilgin Turnalı 11, 41,
 42, 43, 45, 46
 Ahmed Celaledin, -Dede
 327, 329, 332, 333, 334,
 335, 336, 337, 339, 389
 Ahmed Cevdet Paşa 66
 Ahmed Hamdi Bey [hakkâk
 ve hattat] 167, 168, 175
 Ahmed İlhâmi Irsoy 41, 44
 Ahmediye 339
 Ahmed Muhtar Efendi 215
 Ahmed Nezih Galitekin 11,
 51, 52, 53, 58, 61, 62, 65,
 75, 79, 141, 161, 204,
 212, 287, 333, 391
 Ahmet Akbulut 284
 Ahmet Fikri [Feridun Dört-
 ler'in babası] 131, 132
 Ahmet Halit Kitabevi 26, 27,
 28
 Ahmet Haşim 152
 Ahmet İsvan 291
 Ahmet (Kaya) Tiralı 26
 Ahmet Kutsi Tecer 290
 Ahmet Mesih 55, 57
 Ahmet Nadir Pekelmen 344
 Ahmet Nuri Bey 14
 Ahmet Rasim Ortaokulu 168
 Ahmet Vardar 22
 Akademi 99, 259, 261, 263,
 266, 279, 331, 339
 Akdeniz Caddesi 180
 Akın Kurtoğlu 116, 165, 166,
 170, 172, 175, 184, 391
 AKM [Atatürk Kültür Merke-
 zi] 223
 Akmar Pasajı 67, 68
 Aksaray 43, 56, 152, 154,
 160, 169, 178, 182, 200,
 201, 204, 208, 233, 251,
 252, 345, 368
 Aksaray Meydanı 208
 Akşam 15, 20, 21, 43, 106,
 153, 221, 234, 250, 338,
 390
 Akşam Haberleri [Sennur Se-
 zer'in kitabı] 37
 Alaeddin Yavaşca 84
 Alevi 357
 Alibeyköy 180, 244, 293
 Ali Canip Yöntem 28
 Ali Fuat Cebesoy 113, 299
 Ali Haydar Efendi [Ahıskalı]
 228, 229, 233
 Ali Mazak 293, 294
 Ali Poyrazoğlu 31
 Ali Saim [Ülgen] 199, 201,
 206
 Ali Şah, -Çeşmesi 15
 Alişah Sokağı 15, 17
 Ali Şenozan 85
 Aliye Hanım [Feridun Dört-
 ler'in annesi] 135
 Alkazar Sineması 247
 Alman Kemal [Üsküdar'da
 taksi şoförü] 116
 Alptekinler [Üsküdar'da şe-

- kerçi] 132
 Alyanak Rıfâî Tekkesi 156
 Amasya Valiliği 64
 Amcazâde Külliyesi, -Medre-
 sesi 42, 231
 Amir Ateş 11, 81, 83, 84, 89
 Anadoluhisarı 96, 101, 136,
 141, 144, 145, 146, 148,
 156
 Anadolu Kadıaskerliği 211
 Anadolu Yakası 83, 146, 169,
 368
 ANAP [Anavatan Partisi] 270
 Ankara 24, 27, 41, 45, 55, 61,
 71, 82, 84, 85, 97, 112,
 125, 128, 131, 150, 153,
 160, 162, 174, 176, 182,
 190, 191, 199, 201, 209,
 211, 226, 241, 250, 263,
 265, 268, 271, 283, 284,
 286, 294, 295, 308, 310,
 336, 345, 350, 355, 380,
 381, 382, 383, 384, 385,
 386, 388
 Ankara Caddesi 27, 125, 355
 Antika 106
 Antik Dekor 106
 Arçelik 101, 268
 Arif Sami Toker 84
 Arkeoloji ve Sanat, -Dergisi 41,
 106, 281, 386
 Arkın Yayınevi 37
 Arkitekt 106, 112, 382
 Arnavut Şevket [Şevket Ko-
 kal] 361
 Art Dekor 106
 Arulus 106
 Asa Ajansı 37
 Ashab-ı Kehfimiz [Ömer Seyfet-
 tin eseri] 28
 Asım Bezirci 35
 Askerî Kâtiplik 197
 Askerî Müze 272
 Aşçı Lokantası 229
 Aşçı Müslim [Mehmet Kamil
 Berse'nin dedesi] 235
 Âşıklar Meydanı 240, 317
 Aşiyân Mezarlığı 24, 25, 30,
 31, 84, 95, 103, 202, 290,
 331
 Aşiyân Müzesi 292, 305
 Aşkabat 273, 274
 Aşup Kadın Çeşmesi 206
 Atatürk 67, 72, 137, 138, 155,
 182, 206, 207, 252, 258,
 279, 283, 285, 287, 288,
 289, 290, 291, 292, 293,
 294, 296, 297, 298, 299,
 300, 301, 302, 303, 304,
 305, 308, 310, 345, 350,
 380, 385, 386, 387
 Atatürk Evi 288
 Atatürk Kitaplığı 283, 285,
 288, 289, 290, 291, 292,
 293, 294, 296, 297, 298,
 299, 300, 301, 302, 303,
 304, 305, 306, 380, 385
 Atatürk Müzesi 288, 305
 Atatürk Üniversitesi 67, 72,
 206, 380
 Ata Yersu 307
 Atıf İlmen 16

Atikali İlkokulu [19. Mektep]
168
Atikali Mahallesi 22
Atilla Dorsay 128
Atlas Sineması 248
Attilâ İlhan 25
Avcılar 310
Avni Anıl 84
Avram Cicikoz 47
Avrupa Yakası 169
Ayakapı 229
Ayanoğlu [Fazıl İsmail] 203
Ayasofya 82, 106, 121, 122,
123, 124, 175, 379
Ayasofya Müzesi 106, 121,
379
Ayazma Camii 362
Ayazma Mektebi 362
Aydın Boysan [Aydın Bey] 11,
91, 93, 94, 97, 100, 101,
103, 184, 185, 223
Aynalı Sinema [Şık Sineması]
247
Aynaroz Kadısı [tiyatro oyu-
nu] 95
Ayşe Cebesoy [Mehmet Ali
Cebesoy'un kızı] 113
Ayşe Hanım [Adnan Özyalçı-
ner'in annesi] 14, 198
Ayşe Hanım [İbrahim Hilmi
Tanışık'ın annesi] 175,
198
Ayşe Nebile [Ruşen Dora'nın
annesi] 328, 336
Ayşe Osmanoğlu [II. Abdül-
hamid'in kızı] 108
Ayvansaray 15, 16, 20

Ayvansaray İskeleyi 15
Azapkapı 205, 382
Azimkar Sokak 92, 103
Aziz ağabey [Üsküdar'da ba-
lıkçı] 366
Aziz amca [bk. Abdülaziz
Bekkine] 154, 155
Aziz Bahriyeli 86, 243
Aziz Mahmud Hüdai, -Hazret-
leri 363, 365
Aziz Nesin 71
Azmi Baykara 329, 336

B

Babam Sultan Abdülhamid 108,
386
Baba Nakkaş Sokağı 105, 113,
115
Babiâli, -Yokuşu 27, 29, 43
Bademler [Urla'da köy] 357
Bâdemli [Münir Baba, Câ-
fer-Âbad Tekkesi] 45
Badulla [İbadullah Mahallesi]
240
Bağdat Caddesi 240
Bahriyeli Kışlası 242
Bakırköy 166, 183
Balaban İskeleyi 366
Balaban Tekkesi 189, 196
Bâlâ Tekkesi 189, 190, 191
Balçova Mezarlığı 84
Balık Pazarı 134
Balipaşa İlkokulu 148
Banker Kastelli [Abidin Cev-
her Özden] 202
Barbaros Bulvarı 172, 223,
330

- BAS Yayınları 103
- Bayraklı [İzmir] 353, 357, 360
- Bayraktar Hasan Ağa [Gavsi Bayraktar'ın dedesi] 142
- Bayraktar Mehmed Ağa [Gavsi Bayraktar'ın dedesi] 142
- Bayramiç 327
- Bayram Namazı 152, 187
- Bayrampaşa 19, 157, 169, 198, 224, 368, 380, 387
- Bayrampaşa Deresi, Likos Deresi [Lykos], Yenibahçe Deresi 169, 224, 368
- Bayram Salâları 187
- BDK [Beyazıt Devlet Kütüphanesi] 307, 309, 311
- Bebek 112, 135, 148, 175
- Bedia Muvahhit 95
- Bedi Korsal 202
- Bediüzzaman [Said Nursi] 59, 60, 61
- Bedrettin Dalan 178
- Bedri Rahmi Eyüboğlu 128
- Behçet Bey [Necatigil] 25, 26, 31, 202, 331
- Behçet Kemal Çağlar 290
- Behruz Çinici 226
- Bekarbey Sokak 92
- Bektaşî 156, 371
- Bektaşîyye 45, 210
- Belediye Kütüphanesi [bk. Atatürk Kitaplığı] 288, 289, 291
- Belgrat Ormanları 250
- Berlin Müzesi 120
- Beşiktaş 42, 52, 53, 71, 87, 152, 183, 223, 233, 254, 330, 335, 365, 367
- Beşiktaş Müftüsü 53
- Beyazıt 23, 27, 28, 63, 137, 142, 160, 197, 206, 208, 253, 263, 283, 288, 289, 290, 291, 307, 308, 309, 310, 311, 382
- Beyazıt Camii 160, 207, 288
- Beyazıt Devlet Kütüphanesi [BDK], [bk. Beyazıt Kütüphanesi] 197, 283, 290, 307, 309, 310, 311
- Beyazıt Medresesi 207, 288, 289, 290, 291
- Beyazıt Meydanı 27, 142, 206, 207, 208, 253, 263
- beyaz iş 16
- Beyaz Park [Büyükdere'de] 316
- Beyaz Saray [Kitapçılar Çarşısı] 59, 63
- Beykoz 51, 54, 110, 116, 154, 270
- Beykoz Kundura Fabrikası 54
- Beykozlu Yusuf Dalgıç 59
- Beyoğlu 25, 66, 68, 71, 86, 134, 135, 137, 152, 183, 205, 210, 233, 235, 240, 242, 245, 247, 248, 270, 309, 313, 316, 317, 323, 332, 344, 379, 384
- Beyoğlu Belediyesi 135, 309
- Beyoğlu Erkek Lisesi 25
- Beyoğlu yangını 316, 317, 323
- Bilge Özgen 85
- Birinci Dünya Harbi [I. Dünya Savaşı, I. Cihan Harbi] 60,

85, 132, 328
 Birinci sigarası 180
 Bit Pazarı 73
 Bizans 106, 119, 120, 121,
 122, 223, 226, 313, 314,
 320, 343, 344, 345, 347,
 349
Bizim Anadolu 106, 127
 Bizim Sinema 339
 Boğaz 98, 115, 144, 146, 175,
 290, 363
 Boğaziçi 88, 98, 105, 115, 117
 Bostancı 112, 183
 bostanlar 243, 250, 368
 Botter Apartmanı 162
 Bulgaristan 116, 163, 190,
 210, 301
 Bulgarlar 180
 Burak [Boysan] 103, 185
Bu Resimde Kimler Var 37
 Burhan Felek 85, 128, 193
 Bursa 52, 59, 63, 74, 84, 106,
 166, 168, 174, 175, 198,
 203, 221, 233, 242, 246,
 284, 299, 358
 Bursa Arkeoloji Müzesi 106
 Bursa Ticari ve İdari Bilimler
 Akademisi 221
 Bursa Vakıflar 75
 Bülent Ecevit 173, 294
 Bülent Ecevit Kültür Merkezi
 294
Bütün Dünya 106
 Büyükkada 128, 316
 Büyükkada Mezarlığı 128
 Büyükdere 251, 316
Büyük Gazete 35

Büyük İslam İlmihali 59

C

Caddebostan Kültür Merkezi
 85
 Câferâbâd Tekkesi [Bâdemli,
 Münir Baba, Câfer-Âbad]
 45
 Caferiye Han 143
 Çağaloğlu 125
 Cambaz Abdullah 99
 Camille [sonraki adı Kâmile,
 saray ebesi] 108
 Camköy Vakfı 270
 Cavit Baysun 73
 Cebeci Asri Mezarlığı 61, 97,
 128
 Celaleddin Ergun 328
 Celal Esat Arseven 128
 Cemalettin amca [Server Rev-
 nakoğlu] 157
 Cemalettin Server Revnakoğlu
 41, 56, 157, 158, 195, 198
 Cemal Kutay 106
 Cemal Reşit Rey 85
 Cenevizli 314
 Cengiz Bayraç 118
 Cengiz Bektaş 24, 56
 Cengiz Kurtoğlu 183
 Cengiz Taner 122
 Cengiz Tuncer 276
 Cerrahî Tekkesi 76
 Cevahir [AVM] 250, 251
 Cevat Abbas Gürer 307
 Cevat Fehmi Başkut 128
 Cevdet Çağla 84
 Cibali 235

Cihad Baban 310
 Cihangir 131, 133, 135, 136,
 349, 350, 379
 Cihangir Camii 349, 350, 379
 Cihan Park 135
 Cinci Meydanı 109, 152
 Coşkun Özarı 136
 Cumhuriyet 17, 29, 37, 60,
 81, 85, 102, 106, 108,
 109, 127, 168, 184, 201,
 223, 247, 248, 250, 251,
 258, 259, 260, 273, 287,
 290, 291, 296, 308, 362,
 379, 385, 390
 Cumhuriyet İlkokulu [İz-
 mir'de] 259, 260, 362
 Cundi Parkı 109

Ç

Çağlayan [muhit] 250
 Çağlayan Adliyesi 23
 Çakıl Gazinosu 251
 Çallı İbrahim [İbrahim Çallı]
 127
 Çamlıyurt Eczanesi [Üsküdar]
 338
 Çanakkale 109, 128, 304, 313,
 327, 384
 Çanakkale Savaşı 109
 Çankırı 232, 284
 Çarşamba 22, 213, 228, 231,
 254, 343
 Çarşı Caddesi [Kuzguncuk]
 116, 117
 Çarşıkapı 71, 206
 Çatalca 126, 385
 Çatalçeşme 76

Çengelköy 81, 117, 180, 198,
 206
 Çeşmealtı Güvendik Mezarlığı
 85
 Çetin Altan 128
 Çetin Berkmen 22
 Çetin Bükey 243
 Çıksalın 210
 Çınaraltı [Kahvehane] 27
 Çırçır Suyu 315
 Çiçek Bayramı 182, 386
 Çiçek Pasajı 91
 Çingeneler 181
 Çiviciler 240
 Çocuk ve Gençlik Yazarları
 Derneği 38
 Çöp İşkelesi [Davutpaşa] 102

D

Daily News 106
 Dâmâd-zade Feyzullah Efendi
 45
 Damat Ferit Paşa 114
 Darphane-i Âmire 348, 352
 Dârülfeyz-i Mûsikî Cemiyeti
 84, 85
 Darüşşafaka, -Cemiyeti 18,
 23, 207
 Datça 42, 49, 107
 Datça Mezarlığı 42
 Davutpaşa 92, 102
 Davutpaşa Çöp İşkelesi 102
 Davutpaşa İspanak Viranesi
 101
 Daye Hatun Sıbyan Mektebi
 23
 Debrezîr 131

- Değirmendere 51, 52, 58, 63,
66, 76, 77, 79, 141, 159
Deli Osman Suyu 111
Deli Yusuf 255
Demet 24, 26
Demir Özlü 25, 30
Demirtaş Ceyhun 24
Deniz Abdal Mescidi 203
Deniz Hastanesi 242
Derviş Ali Camii 14
Dervişali Mahallesi 21
Derviş Manizâde 199
Dilberdudak [Kabadayı] 159
Dilsiz Dengbej 37
Direklerarası 143, 183
Direnç 36, 37
Dişçi Ömer Bilâl 71
Divan Edebiyatı Müzesi [Galata Mevlevihanesi] 106
Divan-ı Harb-i Örfî 61, 386
Divanyolu 142, 195, 379
Divrenği [Osman] 149
Doğancılar 42, 152, 333, 334,
338
Doğan Hızlan 26, 29, 30
Dolapdere 240, 242, 243
Dolmabahçe Sarayı 207, 232,
351, 366
Dörtler [Feridun] 132, 134
DÖSİM [Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü] 280
DPT [Devlet Planlama Teşkilatı] 265, 268
Draman 14, 221
Dram Tiyatrosu 244, 246
Dursun Karaca 85
Dülgerzade Camii 230, 231
Dündar Ozar 48
Dünya [sinema] 247
Dünya Kitap 38
- E**
Ebürrıza Dergâhı 242
E. Diez [Avusturyalı prof.]
346
Edirnekapı 20, 21, 22, 23, 30,
43, 48, 86, 97, 113, 152,
155, 191, 203, 226, 228,
231, 237, 287, 289, 344,
368
Edirnekapı Mezarlığı 30, 43,
86, 97, 113, 155, 226,
287, 289, 344
Ekspres 138
Elif Efendi Çıkmazı 212
Elif Efendi Sokağı 210, 212
Elif Naci 127, 128
Emek Sineması 247, 248
Emel Sayın 182
Emin Barın 278, 279
Emine Sultan Köşkü 105
Emin Işık 88
Emin Ongan 84, 86
Eminönü 25, 27, 98, 101,
109, 207, 233, 267
Eminönü Halkevi 25, 98
Eminönü Halkevi Kitaplığı 98
Emirbey Sokağı 194
Emirgan Parkı 227
Emlak Bankası Evleri 233
Emniyet Genel Müdürlüğü
170
Emniyet Takımı 136
Emre Kongar 97, 98

- Enderun Kitabevi 63
 Enka Fabrikası 55
 Enver Paşa 61, 109, 379
 Erdem Yücel 11, 41, 105, 107,
 108, 110, 112, 114, 119,
 120, 124, 129, 157, 196,
 351
 Ergin Günçe 24
 Ergon Ataçeri 47
 Erol Sayan 85
 Ertuğrul Düzdağ 63
 Esad Hocaefendi [Mahmud
 Esad Coşan] 76
 Esat Bey [Aydın Boysan'ın
 babası] 92, 185
 Esentepe 81, 82
 Esin Turnalı [Bilgin Turna-
 lı'nın eşi] 41
 Eski Mimar Sinan Mescidi'ni
 İhya Derneği 177
 Eski Şark Mahfeli 195
 Eskişehir 28, 32, 33, 101,
 138, 262, 268
 Etibank 247
 Etyemez 200
 Evkaf Apartmanı 201
 Evren Paşa [Kenan] 350
 Eyüp 9, 23, 27, 33, 44, 46, 51,
 111, 136, 292, 293, 300,
 301
 Eyüp Camii 23, 44
 Eyüp Karahan 300, 301
 Eyüp Lisesi 33
 Eyüp Ortaokulu 23, 27
 Eyüpsultan 15, 41, 44, 55,
 56, 57, 59, 236Eyüpsultan
 Kabristanı 56
- Eyüpsultan Mezarlığı 41, 55,
 56, 57, 59, 236
- F**
 Fadime Geleş 307
 Fahri Baba Mezarlığı 105
 Fasulyacıyan [akortçu] 93
 Fatih 12, 32, 43, 51, 55, 57,
 67, 71, 77, 86, 118, 120,
 146, 148, 152, 157, 158,
 165, 166, 172, 176, 183,
 184, 186, 187, 190, 193,
 195, 198, 200, 201, 204,
 219, 221, 222, 225, 226,
 228, 231, 233, 235, 243,
 250, 288, 294, 332, 343,
 345, 348, 379, 381, 383,
 384, 385, 386, 387
 Fatih Camii 57, 67, 166, 200,
 221, 228, 235, 294, 343,
 348
 Fatih Camii Haziresi 294, 343
 Fatih İlkokulu [Taş Mektep]
 221
 Fatih Sultan Mehmed 55, 193,
 204, 232, 243, 250, 332,
 383
 Fazıl Ayanoğlu [Fazıl İsmail
 Ayanoğlu] 203
 Fazıl Hüsnü Dağlarca 38
Fedakâr Arkadaş 24
 Fener 229, 235
 Fenerbahçe 87, 106, 119
 Ferhat Paşa Camii 126
 Feride Hanım [İlhan Hatta-
 toğlu'nun büyükannesi]
 190

- Feridun Akozan 332
 Feridun Bey [Dörtler] 131,
 133, 137, 139, 266(Akade-
 mi başkanı)
 Feridun Dörtler [Feridun Bey]
 11, 131, 133, 137
 Feriköy Mezarlığı 83, 84, 128,
 243
 Ferit Edgü 25, 162
 Ferruh Bey [Kuşbaz] 369
 Feshane 15, 16, 280
 Fevzi Çakmak 57
 Fevzi Mısır 86
 Fevzipaşa Caddesi 22, 169,
 172, 186, 231
 Fikri Sağlar 123, 124
 Fil Hamit 100
 Fincancılar 202
 Firuzağa İlkokulu 134
 Fitaş [sinema] 247
 Florya 102, 315, 369, 374
 Foto Ertem [Şemsettin Er-
 tem] 11, 353, 355, 356,
 357
 Foto Mustafa [Mustafa Kapkı]
 275
 Foto Önder [Önder Küçük-
 man] 11, 257(foto), 258,
 259, 261, 265, 269, 270,
 274, 275, 279, 281
 Foto Yıldız 275
 Frenk Tepesi 105
 FRİNTAŞ 163
 Fuad Köprülü 198, 287
 Fuat Akömer [Fuat Bey] 254,
 255
G
 Galata Mevlevihanesi 158,
 216, 332, 336, 389
 Galatasaray 25, 96, 118, 134,
 135, 136, 145, 157, 159,
 246, 317, 344, 382, 390
 Galatasaray Lisesi 25, 118,
 134, 135, 136, 145, 157,
 344
 Gavsı Bayraktar [Gavsı Bey]
 11, 77, 141, 142, 143,
 150, 159, 161
 Gazanfer Ağa Medresesi 288,
 292, 345
 Gazi Evrenos Dede Türbesi 21
 Gazi Osman Paşa 113, 330
 Gaziosmanpaşa İlköğretim
 Okulu 330
 Gecekondular 35, 36, 39
Gece Postası 18
 Gedikpaşa Ortaokulu 148
 Gelenbevi Ortaokulu 43
 Gelibolu Mevlevihanesi 329
Gelişim Ansiklopedisi 37
Gençlik Rehberi 59
 Genelkurmay 271
 Geyikli Sineması 245
 Gezi Parkı 290
 Gılgamış Destanı 163
 GİMA 264, 265
 Gölcük 51, 52, 58, 74, 75, 76,
 244, 383, 388
 Gölcük Tersanesi 52
Gölge Adam 106
Görsel Yayınları 37
 Grand Courd 118
 Gülbün Mesara 294
 Güler Kıvrak 277

- Gülistan Sahaf 76
 Gültekin Çizgen 276
 Gümüşlük Mezarlığı 30
 Günaydın 106, 127
 Gündüz Kılıç 136
 Gürkan Coşkun 31
 Güzel Sanatlar Akademisi
 [Akademi] 99, 176, 263,
 267, 269, 331, 383
- H**
- Habora Yayınları 36
 Hacı Atiye Hanım 15
 Hacı Salih Efendi Sokağı 42
 Hacı Salih Lokantası 235
Hadika [*Hadikatü'l-Cevami'*] 70
 Hafız Kemal Batanay 83
 Hafız Mehmed Tevfik Efendi
 55, 56
 Hafız Vehbi Efendi 82
 Hafız Yusuf Okuyan Efendi 53
 Hafize Hayriye Hanım 189
 Hakkı Tarık Us 311
 Haldun Taner 25
 Hale Sineması 339
 Halıcılar 229
 Halı Vakfı 270
 Haliç 14, 15, 16, 27, 45, 136,
 178, 200, 205, 212, 216,
 243, 246, 276
 Haliç Sütlücesi 45
 Halid Tadmuri 297
 Halil Can 81, 158
 Halil İbrahim Çanakaleli 86
 Halil İbrahim Sofuoğlu 76
 Halil İnalçık 294
 Halim Giray 127
 Halit Hızır 310
 Halk Dershaneleri 95
 Hallaç 180
 Halveti 222
 Hamdullah Suphi [Tanrıöver]
 226
 Hamid Bey [Aytaç, hattat]
 249
 Hamiyet Yüceses 246
 Hanry Prost 223
 Haraççılar 202
 Harbiye 57, 190, 197, 201,
 254, 317
 Harbiye Nezareti 57, 190, 197
 Harf Devrimi 95
 Harikzedegân Apartmanı, -ları
 99, 224
 Harp Okulu 150
 Hasan Akkuş 81, 82
 Hasan Âli Yücel 339
 Hasan Fehmipaşa Caddesi 21
 Hasan Onat 284
 Hasan Pulur 25, 103, 202
 Hasan Sezai 327, 328
 Hasdal Mezarlığı 67
 Haseki Hastanesi 42, 252
 Hasırzade Tekkesi 209, 210
 Haskatar [tuhafiyeci] 232
 Haşim Bey [matbaacı] 160
 Haşim Paşa'nın konağı [42.
 İlkmeç] 43
 Hatice Ülker Hanım [Akın
 Kurtoğlu'nun annesi] 168
 Hatice Zekiye Hanım [Meh-
 met Ali Paşa kızı] 113
 Hattat 53 (Seyit Ahmed Sıdkı),
 83 (Kemal Batanay), 167,

- 168, 175(Ahmed Hamdi Bey), 189(Ömer Faik Efendi), 194(Mehmed Şevki Efendi), 198(Ahmed Hamdi Bey), 202(Rafet Efendi), 249(Hamid Aytaç), 250(Hamdullah Efendi), 279(Hafız Tevfik Efendi)
- Hattat Ahmed Hamdi Bey 167, 168, 175
- Hattat Ömer Faik Efendi 189, 190
- Hattat Rafet Efendi 202
- Hattat Seyyid Ahmed Sıdkı Efendi 53
- Hattat Tahsin Sokağı 71
- Hayat Mecmuası* 106
- Hayat Tarih Mecmuası* 106
- Hayri Baraçlı 297, 301
- Hayri İlmen 16
- Hayri Kırbaşoğlu 284
- Hayri Ürgüplü Efendi 70
- Hazım Körmükçü 95
- Hazine-i Hassa 207
- Hekimoğlu Ali Paşa, -İlkokulu, -Külliyesi 195, 196
- Hergün* 106, 127
- Heybeliada Mezarlığı 128
- Hırka-i Şerif, -Camii 166, 168, 233, 387
- Hırka-i Şerif Koruma Bölüğü Muhafız Alayı 168
- Hilâl-i Ahdar 60
- Hilmi Bey [Mehmet Hilmi Merttürkmen] 67, 71
- Hilmi Karababa 71
- Hilmi Yavuz 25, 202
- Hisarüstü 91, 95
- Hocapaşa Vergi Dairesi 151
- Horhor Caddesi 224, 226
- Horoz [tesbih ustası] 255
- Huber Köşkü 214
- Hugo Bazell 114
- Hünkâr Suyu 315, 319
- Hürrem Çavuş Camii 173
- Hürriyet* 51, 64, 101, 251, 252, 299, 303, 390
- Hüseyin Contürk 35
- Hüseyin Gazi 150
- Hüseyin Gürer 307
- Hüseyin Movit 236
- Hüseyin Rahmi 69
- Hüseyin Sebilci 243
- Hüseyin Taha, -Efendi 354, 356, 357, 359
- Hüseyin Top 88
- Hüsrev Ağa Camii 376
- Hüsrev Tayla 299
- Hız. Ali 371
- Hız. Hüseyin 72
- I**
- Ihlamurkuyu Mezarlığı 86, 243
- Irsoy [Ahmed İlhâmi] 41, 44
- Ispanak Viranesi [Davutpaşa] 101
- İ**
- İ. Bahtiyar İstekli 304
- İBB [İstanbul Büyükşehir Belediyesi] 16, 41, 51, 71, 85, 120, 162, 204, 209,

- 214, 217, 239, 241, 245,
284, 287, 292, 297, 306,
327, 340, 343, 355, 368,
379, 381, 382, 383, 384,
385, 387, 389
- İbn-i Haman 211
- İbrahim Akın Kurtoğlu [Akın
Kurtoğlu] 11, 168
- İbrahim Hakkı Konyalı 198,
199, 301
- İbrahim Hilmi, -Bey, Tanışık
165, 167, 175, 176, 177,
178, 184, 198, 207, 231
- İctihad* 62
- İDO 175
- İETT 116, 251, 293
- İ. Galip Arcan 128
- İhsan Bey 93
- İhsan Kongar 97, 98, 102
- İkinci Cihan Harbi [II. Cihan
Harbi, -Savaşı] 96, 105,
135, 137, 258, 260, 346
- İlban Öz 206
- İlgi* 106
- İlhan Hattatoğlu 11, 189, 192,
193, 196, 208
- İlke* 106
- İMÇ [İstanbul Manifaturacılar
Çarşısı] 147, 346
- İmrahor 333, 362
- İnebolu 131, 132
- İngiliz Sefareti 246
- İnkılâp Kitabevi* 28
- İpek Sineması 247
- İrfan Reis [balıkçı] 367
- İSAM 74
- İSBAK AŞ 285
- İsmail Erünsal 63, 71
- İsmail Fazıl Paşa 113
- İsmail Hakkı Baltacıoğlu 128
- İsmail Ulçugür 24
- İsmet Efendi Dergâhı 228
- İsmet Sungurbey 30
- İstanbul 11, 13, 15, 16, 17,
18, 19, 20, 21, 22, 23, 24,
25, 26, 27, 28, 29, 30, 31,
32, 33, 34, 41, 42, 44, 45,
47, 51, 52, 53, 55, 56, 59,
60, 61, 62, 63, 64, 66, 67,
69, 70, 71, 72, 73, 74, 77,
81, 82, 83, 84, 85, 86, 88,
89, 91, 94, 95, 96, 97, 98,
101, 102, 103, 105, 106,
107, 108, 109, 111, 112,
113, 116, 117, 118, 120,
121, 123, 125, 126, 127,
128, 132, 134, 136, 137,
138, 141, 143, 144, 146,
147, 148, 150, 151, 152,
154, 155, 156, 157, 159,
160, 161, 162, 163, 165,
166, 172, 174, 175, 176,
178, 180, 181, 182, 183,
185, 186, 189, 190, 191,
193, 194, 195, 196, 197,
198, 199, 201, 202, 203,
204, 205, 206, 207, 209,
210, 211, 212, 214, 215,
216, 219, 221, 222, 223,
225, 226, 227, 228, 230,
231, 232, 233, 234, 235,
236, 237, 239, 240, 241,
242, 243, 245, 246, 247,
249, 250, 251, 252, 253,

- 254, 255, 258, 259, 263,
264, 265, 266, 270, 274,
275, 276, 277, 278, 279,
281, 284, 285, 286, 287,
288, 289, 290, 291, 292,
293, 294, 295, 296, 297,
298, 299, 301, 302, 303,
304, 306, 307, 309, 310,
311, 313, 314, 318, 319,
320, 321, 322, 323, 327,
330, 331, 332, 336, 340,
343, 344, 345, 346, 347,
348, 349, 350, 351, 353,
354, 355, 361, 362, 368,
370, 372, 373, 376, 379,
380, 381, 382, 383, 384,
385, 386, 387, 388, 389
- İstanbul Ansiklopedisi 20,
106, 125, 126, 217, 228,
236, 291, 314, 382, 385,
386, 387, 388
- İstanbul Büyükşehir Belediye-
yesi [İBB] 86, 289, 292,
296, 380
- İstanbul Ekspres* 43, 137
- İstanbul Erkek Lisesi 24, 27
- İstanbul Hisarlar Müzesi 106
- İstanbul Kız Lisesi 33, 34
- İstanbul Limanı 161
- İstanbul Mevlevihaneleri 70,
332, 388
- İstanbul Radyosu 42, 107
- İstanbul Teknik Üniversitesi
263
- İstanbul Türbeler Müzesi Mü-
dürlüğü 106
- İstanbul Üniversitesi 20, 55,
69, 73, 74, 77, 89, 105,
112, 113, 138, 163, 196,
226, 263, 304, 344, 346,
380, 386, 389
- İstanbul Üniversitesi Nadir
Eserler Kütüphanesi 74,
77
- İstiklal Caddesi 162, 240,
247, 248, 254
- İstiklal Lisesi 105
- İSTKA [İstanbul Kalkınma
Ajansı] 302
- İtalyan 314, 317, 321, 324,
329
- İtfaiye Müzesi 306
- İttihatçı 70
- İTÜ 41, 173
- İÜ 227
- İzi Kalsın* 37
- İzmir 48, 84, 85, 128, 136,
174, 246, 254, 258, 259,
260, 261, 262, 263, 264,
314, 319, 320, 353, 357,
358, 360
- İzmir Tercüman Rehberler
Odası 48
- İzmit 10, 16, 51, 60, 73, 75,
106, 242
- İzmit Müzesi 106
- İzzet Günay 299
- J**
- Japonya 69, 352
- K**
- Kabataş, -Erkek Lisesi 24, 26,
201, 331

- Kadıköy, -ü 16, 67, 68, 70, 83,
86, 87, 88, 116, 152, 183,
267, 344
- Kadı Mehmet İlkokulu 33
- Kadınlarm Sesi* 38
- Kadırga 72, 109, 152, 153
- Kadir Gecesi 186, 200
- Kağıthane 20, 23, 243, 390
- Kağıthane 3. Pansiyonlu İlkokulu 23
- Kağıthane Merkez İlkokulu 23
- Kalenderhane Caddesi 44
- Kalenderhâne Tekkesi 44
- Kambur Arap Ali [kahveci] 369
- Kâmile Hanım [Camille] 108, 109
- Kâmil Paşa 113
- Kamondo [Abraham Salomon] 210
- Kanaat Matbaası 28
- Kandıra 81, 82
- Kani Karaca 86, 88
- Kapalıçarşı 122, 207
- Kara Baba, -Rıfâî Tekkesi 71, 72
- Kara Baba Türbesi Sokağı 71
- Karacaahmet Mezarlığı 24, 27, 28, 31, 83, 84, 128, 193, 198, 202, 225, 243, 246, 255, 264, 296, 299, 333, 336, 361
- Karadeniz Teknik Üniversitesi 214
- Kara Fatma 242, 243, 381
- Karagöz 146, 147
- Karagümrük 20, 21, 172, 253
- Karagümrük Stadı 21
- Karakol Sokak 21
- Karakulak, -Suyu 110, 111
- Karamürsel 16, 384
- Karamürsel fabrikasına 16
- Karamürsel Fes, Çuha ve Şayak Fabrikası 16
- Karamürsel Mensucat Fabrikası 16, 384
- Karikatür Müzesi 289, 292
- Karikatür ve Mizah Müzesi 306
- Karşıyaka 260, 275
- Karşıyakaspor 260
- Kartal 89, 183, 293, 294, 353, 354, 355, 357, 358, 360
- Kasımpaşa 33, 34, 152, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 255, 344, 357, 358, 363, 364, 387
- Kasımpaşa Ortaokulu 33
- Kastamonu 85, 240
- Kayseri Müzesi 106
- Kaysunîzadeler 211
- Kaysunîzade Mehmed Efendi Camii [Kaysunîzade Camii] 211
- Kaz Dağları 328
- Kefeli Alaattin Camii 225
- Kemal Batanay 81
- Kemal Bey [Elker] 42, 47, 48, 49
- Kemal Özer 24, 29, 30
- Kennedy Caddesi 175
- Kerem ile Aslı* 38
- Kıbrıs Harekâtı 173
- Kılıç Ali Paşa Camii 350

- Kırım 42, 66, 126, 228
 Kırım Hanı 126
 kır kahveleri 20, 23
 Kırkçeşme 225, 226, 381
 Kırkçeşme Suyu 225
 Kırmızı Rum Lisesi 228
 Kızanlıklı 190
 Kızkulesi 146
 Kıztaşı 226
 Kilyos Mezarlığı 85, 202
 Kirazlı Mescit Sokak 17
 Kireçburnu Börekçisi 323
 Kirlenmiş Kâğıtlar 37, 38
 Kitabı Hamdi, -Efendi 258, 277, 278
 Kocaeli Üniversitesi Kütüphanesi 73
 Koç Vakfı 105, 290, 291
 Komedi Tiyatrosu 246
 Komet [Gürkan Coşkun] 31
 Konur Ertop 26, 29
 Konya 58, 193, 198, 214, 336, 371, 389
 Konyalı Vehbi Efendi 58
 Konya Mevlevihanesi 336
 Kordon [İzmir] 261, 262
 Kosova 327
 Koşuyolu 64
 Kozlu Mezarlığı 24, 29, 72, 84, 86, 295
 Kudsi Efendi [hafız, şeyh] 56
 Kula [Manisa] 353, 356
 Kulaksız, -Mezarlığı 208, 240, 242, 243, 245
 Kuleli 149, 150
 Kuleli Askerî Lisesi 149
 Kumsal [Büyükada] 316
 Kurban Bayramı 152, 200
 Kurdağ 19
 Kurtuluş Savaşı 132
 Kurukavak Caddesi 41
 Kuşkonmaz Camii 366, 367
 Kuva-yi Milliye 16
 Kuzey Deniz Saha Komutanlığı 241
 Kuzguncuk 105, 109, 113, 114, 115, 116, 117, 233, 382
 Küçükçiftlik 183
 Küçük Hüseyin Efendi 55, 56, 57, 72, 384
 Küçükpazar 136
 Küçükyalı 89, 128, 246
 Küçükyalı Mezarlığı 128, 246
 Küllük 160
 Kültür Bakanı 123, 270
Kültür ve Sanat 106, 190, 351, 380
 Küplüce Mezarlığı 25, 118
 Kürekçioğulları 190
 Kürt Cengiz 68
 Kütüphaneler ve Müzeler Müdürü 284
- L**
 Lale Devri 287
 Lale Film 239, 251, 254, 387
 Laleli 92, 98, 99, 102, 204, 224, 381
 Lale Sineması 247, 339
 Langa 224, 345
 Langa Camii 345
 Latin Cemaati 313, 320
 Lavinya 25

- Levanten 134, 313, 314, 315,
 317, 319, 320, 321, 322,
 384
 Leyla Makbule Hanım 114
 Lofça 166
 Lunapark Gazinosu 182
- M**
- Maarif Müdürlüğü 176
 Macar Kardeşler 231
 Maçka Parkı 223
 Mahbub Ağa Çeşmesi 105
 Mahir İz 64
 Mahmud Paşa Camii 55
 Mahmud Sadreddin, -Baykara
 329, 332
 Mahmut Şevket Paşa 299
 Maltepe 19
 Manifaturacılar Çarşısı [İMÇ]
 345
 Marmara 98, 126, 166, 169,
 224, 244, 276, 313, 351,
 381, 387, 388
 marul 20
 Mazhar Osman [Uzman] 42,
 155
 Mazhar Tayfun 146
 Mecidiyeköy 19, 250, 251
 Mehlika Hanım [Süheyl Ün-
 ver'in kardeşi] 194
 Mehmed Akif Köseoğlu 11,
 41, 49, 71, 156, 189, 209,
 210, 212, 217, 241, 242,
 355, 391
 Mehmed Ali Gerede 114
 Mehmed Ali Paşa 113
 Mehmed Bedreddin Efendi
 211
 Mehmed Sait Bey 109
 Mehmed Tevfik Efendi 55,
 56, 57
 Mehmed Zekâî Dede 41
 Mehmet Ali Cebesoy 113
 Mehmet Aydın 284
 Mehmet Erdoğan 309
 Mehmet Fuat Engin Bengü
 [Memet Fuat] 31
 Mehmet Güteryüz 31
 Mehmet Hilmi Merttürkmen
 [Hilmi Bey] 67, 71
 Mehmet Kamil Berse 11, 219,
 225, 227, 236
 Mehmet Karaaslan 151
 Mehmet Otuzbiroğlu 156
 Mehmet Said Hatiboğlu 284
 Mehmet Seyda [Çeliker] 18
 Melahat Aksel 16
 Melamîlik 74
 Melek Sineması 247, 248
 Melih Cevdet Anday 128
 Memet Fuat [Mehmet Fuat
 Engin Bengü] 31
Memlekent 106
 Memlük Sultanlığı 211
 Menderes 137, 178, 203, 204,
 381
 Mercan 141, 143, 154, 231
 Merkezefendi Mezarlığı 63,
 83, 126, 127, 147, 202,
 226, 307, 311
 Merter 183
 Merzifonlu Kara Mustafa Paşa
 Mescidi 178
 Mesih Ali Paşa Camii 176

- Mesnevî 156
 Metin And 295
 Metin Sözen 120
 Mevlevî 70, 332, 336, 389
 Mevlithanlar Derneği 87
 Mezarlıklar Müdürlüğü 86
 Mısır Çarşısı 190, 369
 Mısır Kadılığı 211
 Migros 182
 Mihail Guboğlu 66
 Millet Caddesi 203, 204, 252
 Millî Mücadele 16, 52, 242, 299
 Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkezi [MTTB] 98
 Mimar Hayrettin Mahallesi 71
 Mimar Sinan 99, 106, 176, 190, 198, 205, 211, 226, 249, 269, 297, 331, 349, 350, 380, 381
 Mimar Sinan Mescidi 176, 381
 Mimar Sinan Üniversitesi 99, 106, 269, 297, 331
 Mithat Altınyıldız 55
 Mithat Bahari Beytur 70
 Molla Şemsettin Camii Sokak 17
 MTTB 25, 98
 Muallim Cevdet 289, 294, 296, 301
 Muallim Yahya İlkokulu [60. İlkokul] 22
 Muhakemat 60
 Muhammed Ağabey 213, 215, 216
 Muhammed İslamoğlu 209, 210, 214
 Muhiddin Hattatoğlu 189, 190, 191, 199
 Muhittin Sevim 71
 Muhittin Üstündağ 286, 287, 288, 383
 Muhsin Ertuğrul 128, 246
 Muînüddin Pervane 64
 Murat Çulcu 67
 Murat Paşa Camii 204, 206
 Musalla Mezarlığı 58
 Mustafa Düzgünman 255
 Mustafa Nafiz Irmak 84
 muvakkithane 191
 Muzaffer Hoca 253, 254
 Müezzin Bilal Sokak 22
 Müezzin Osman Efendi 93
 Müjdat Gezen 31
 Münir Baba 45
 Münir Bey 249, 252
 Münir Nureddin Selçuk 84
 Müteferrika Sahaf 68, 70
 Müzeyyen Senar 246
- N**
 Nail Bayraktar 289, 296
 Naim (Şafak) Tirali 26
 Nakkaştepe 24, 105, 109, 116
 Nakkaştepe Mezarlığı 24, 105
 Nakşibendî 55, 154, 191
 Nakşi Hâlidî 228
 Nalbant Hasan Ağa 75
 Narlıkapı 31, 92, 93, 95, 99, 101, 184
 Narlıkapı Çıkmazı 101
 Narlıkapı Meyhanesi 31
 Nasreddin Hoca Türbesi 371

- NATO 221, 261, 262
 Nâzım Besen 46
 Nâzım Hikmet 27
 Nazîmi, -Bey 264
 Necati Alpas 63
 Necip Fazıl 27, 57, 117, 384
 Necip Sarıcı 11, 239, 251,
 253, 255, 379, 387
 Necmettin Erbakan 155
 Neşet Suyu 230
 Nevreste Hanım [Aydın Boy-
 san'ın annesi] 92, 97, 184
 Nezih Eldem 331
 Nihad Nigizberk 112, 382
 Nilüfer Gerede 114
 Nişanca Caddesi 21, 22
 Nişancı Mehmet Paşa Camii
 146, 158
 Nişancı Mehmetpaşa İlkokulu
 22
 Nişancı Mustafa Paşa Mahal-
 lesi 46
 Niyazi Sayın 372
 Noel 318
 numune bağı 19
 Numunebağı Caddesi 20
 Nuri Dağdelen 15
 Nur Kalem Fabrikası 15
 Nurullah Ataç 97, 98
 Nurullah Berk 128
 Nurullah Esat Sümer 42
 Nuruosmaniye Kur'an Kursu
 82
 Nusretiye Camii 350, 382
- O**
 Oflu Hasan [kabadayı] 159
 Oğlanlar Tekkesi 204, 206
 Okçu 193
 Okçular Tekkesi 250
 Okmeydanı 193, 210, 250,
 383
 Okuyucu [mezarlık okuyucu-
 su] 86
 Onat Kutlar 30
 Onnik Usta 110, 111
 Ordu Tekkesi 222
 Orhan Boran 94
 Orhan Peker 264
 Orta Asya 61, 270
 Ortadoğu 106, 297
 Ortaköy 91, 330, 365
 Ortaköy Mezarlığı 91
 Ortodoks Arnavutlar 243
 Oruç Gazi İlkokulu 233
 Osman amca [Divrenği] 149
 Osman Divrenği 149, 156
 Osmanlı 33, 47, 51, 73, 75,
 108, 110, 113, 121, 122,
 123, 138, 206, 210, 211,
 222, 223, 228, 232, 242,
 254, 258, 273, 294, 298,
 302, 306, 307, 309, 310,
 311, 313, 314, 316, 319,
 320, 323, 324, 332, 343,
 344, 348, 379, 380, 384,
 385, 388, 389
 Osmanlı Arşivi, -leri 76, 309,
 310, 311
 Osmanlı hanedanı 113
 Osmanlı İmparatorluğu 33,
 314, 316, 320, 323, 324
 Osman Nuri Ergin 101, 207,
 287, 289, 294

Osman Şarman 214

Otağ Tepe 146

Otakçılar 46

Ö

Ömer Bilâl [Dişçi] 71

Ömer Efendi [binbaşı, kuş-
baz] 368, 369

Ömer Faik Efendi 190

Ömer Nasuhi Bilmen 59

Ömer Rüştü Paşa 254

Ömer Rüştü Paşa Apartmanı
254

Ömer Seyfettin 23, 27, 28

Önay Sözer 24, 31

Önder Küçükerman 11, 257,
258, 259, 261, 265, 269,
270, 274, 279, 281, 386

Örnek Bağ 20

Öyküleriyle İstanbul Anıtları 38

Özdemir Asaf 25

P

Panayır 28

Pandeli 190

Pangaltı 315, 316, 317, 318,
319, 323

Paris Sorbonne Üniversitesi
108

Park Otel 22

Paskalya 318

Paşakapısı 334, 337

Pencereden Bakan Çocuk 38

Pendik 89, 183

PEN Yazarlar Derneği Şiir
Ödülü 38

Pera 240, 313, 314, 323, 384

Pertevniyal 26, 43, 92, 96, 98,
101, 182, 200, 345

Pertevniyal (Valide Sultan)
Lisesi 43, 92, 96, 98, 101,
182

Pertevniyal Lisesi 43

PETKİM 63, 65

Pir Sultan Abdal Derneği 38

Prost 223, 338

PTT 268

R

Ramazan 11, 59, 96, 151, 174,
186, 199, 232, 283, 289,
300, 304

Ramazan Bayramı 151

Ramazan Minder 11, 283,
289, 304

Rami 136

Rami Kütüphanesi 311

Rauf Orbay 298

Rebabi 83

Recep Bilginer 128

Refik Aslan 112

Refik Halid 27

Remzi Kitabevi 28, 61, 97,
247, 379, 385

Ressam 331

Reşad Ekrem Koçu 97, 98,
102, 106, 125, 126, 236,
388

Reşat Enis 27

Reşat Nuri [Güntekin] 27

Reşit Saffet Atabinen 299

Revnaoğlu [Cemalettin Ser-
ver] 56, 157, 158, 198,
222, 225, 385

- Rinaldo Marmara 11, 313,
314, 316, 384
Risale-i Nur 59, 62
Robert Kolej 149
Robertson [James] 348, 352
Rölöve Müdürlüğü 158
Rum 48, 105, 134, 138, 229
Rumeli 131, 175, 210, 252,
380
Rumelihisarı 115, 135
Rum Ortodoks Mezarlığı 105
Ruşen Dora 11, 327, 329,
333, 335, 336, 338, 339,
340, 341
- S**
Sabah 106, 143, 174, 182,
319, 362, 365
Sabahattin Volkan 81, 83
Sabite Tur 246
Sabri Berkel 331
Sabri Çepni 309
Sadettin Kaynak 81, 83
Safiye Hanım 249
Safiye Hüseyin Elbi 299
Sağlık Müzesi 142
Sağmalcılar 180
Sahaf Dil-Tarih 70
Sahaf Lütfü Seymen [Sakallı
Lütfü] 70
Sahaf M 67
Sahrayicedid Mezarlığı 18, 28,
64, 70, 97, 112, 125, 128,
298
Sait Faik Armağanı 18, 22
Sakallı Lütfü [Lütfü Seymen] 70
Sakız Adası 286, 314, 358
Salih Akdemir 284
Saliha Sultan 205
Samatya 49, 92, 251
Sami Bey [Önal] 70
Sanat Çevresi 106
Sanat Dünyası 34, 106
Sanatsal Mozaik 106
Saraç Doğan Mescidi 204
Saraçhanebaşı 43, 231
Saraçhane Meydanı 221
Saraçlar Derneği 231
Sarayağa Caddesi 17
Sarayburnu 251, 365
Saray Sineması 247
Sarıkamış 328
Sarıyer Börekçisi 323
Sebilürreşâd 58, 62
Sedat Çetintaş 128
Sedat Hakkı Eldem 105, 290
SEKA 60
Sekbanbaşı İbrahim Ağa Ca-
mii 345
Selahattin Pınar 84
Selami Paşa 206
Selanik 9, 137, 138
Selçuk Hatun Camii 204
Selim Giray 127
Selimiye Kışlası 368
Semavi Eyice 11, 41, 46, 65,
119, 125, 176, 197, 205,
288, 343, 344, 345, 346,
347, 349, 350, 351, 381,
382, 383
Semih Lütfi, -Kitabevi 27

- Sennur Sezer, -Hanım 13, 28,
30, 32, 33, 34, 35, 37, 38,
387
- Serencebey Yokuşu 330
- Sesimi Arıyorum* 37
- Seyfettin Özege 65, 72, 77,
295
- Sezai Selek 207
- Shakespeare 95
- sıbyan mektebi 205
- Sıkı Yönetim Mahkemesi 151
- Sırât-ı Müstakîm* 62
- Sırrı Eldem 331
- Sidamara 120
- Sinan Genim 299
- Sinema,-sı Açık hava 146,
260, Alkazar 247, Atlas
248, Aynalı 247, Bizim
339, Dünya 247, Elektra
247, Emek 247, 248, Etual
(Etoile) 247, Fitaş 247,
Gaumont 247, Geyikli
245, Glory 247, Hale 339,
Işık 339, İnci 323, İpek
247, Kışlık 245, Lale 247,
339[Üsküdar'da], Melek
247, 248, Opera 247, Rüya
247, Saray 247, 248, Sü-
mer 247, Süreyya 16, Şan
239, Şık 247, Ünal 245,
Yıldız 247, Zafer 245
- Sirkeci 193, 198, 235
- Sofular 42, 200, 222, 225, 226
- Sofular Hamamı 226
- Soğanağa 143
- Soğuksu 166
- Son Havadis* 43, 106
- Son Posta* 18
- Sosyal Adalet* 35
- Söğütlüçeşme 89
- Sönmez Neşriyat 59
- Stanley Matthews [futbolcu]
118
- Subaşı Merkez Camii 127
- Suhulet Kitabevi 27
- Sulhi Garan 118
- Sultanahmet, -Meydanı 92,
98, 106, 142
- Sultan II. Abdülhamid 44, 67,
108, 277, 304, 330
- Sultan III. Mehmed 121, 122
- Sultan III. Mehmed Türbesi
122
- Sultan III. Murad 121
- Sultan IV. Murad 121
- Sultan III. Selim 242, 355
- Sultan II. Mahmud 108, 142,
212, 242, 350
- Sultan II. Selim 121
- Sultan I. Mustafa 121
- Sultan İbrahim 121, 122
- Sultan Mahmud, -Türbesi 158,
190
- Sultan Osman Dergâhı, -Tek-
kesi 46
- Sultanselim İnciri 19
- Sulukule 169, 182, 224
- Sunay Akın 38
- Suphi Paşa 226, 379
- Suriçi 41, 71, 169, 183, 185,
198, 204, 209, 344, 373,
383, 384, 385
- Suzan Boysan 91
- Suziki 69

- Süheyl Bey [Süheyl Ünver]
51, 194, 195, 197, 287,
294, 388
- Süheyl Bey Camii 205
- Süheyl Denizci 202
- Süheyl Ünver [Süheyl Bey]
51, 194, 195, 197, 287,
294, 388
- Süleymaniye Camii 200, 249
- Süleymaniye konakları 166
- Sümerbank 270, 280
- Sümer Sineması 247
- Süreyya İlmen 16
- Süreyya Operası 16
- Süreyya Paşa 15
- Süreyya Yücel [Erdem Yü-
cel'in babası] 108, 111,
112, 389
- Sütlüce 45, 53, 101, 117, 210,
214, 216
- Sütsal Dondurmaları 179
- Ş**
- Şaban Teoman Duralı 162,
163
- Şahap Kocatopçu 266
- Şahbaz Giray 127
- Şahmeran 38
- Şair Nedim Caddesi 71
- Şakirin Camii 361
- Şakir Karuç 46
- Şan Sineması 239
- Şark Şimendiferi Futbol 94
- Şehir Müzesi 288, 306
- Şehzadebaşı 71, 102, 143, 183
- Şeker Bayramı 151
- Şekip Ayhan Özışık 84
- Şemseddin Yeşil Hoca 253
- Şemsettin Ertem 12, 353,
355, 356, 357
- Şemsipaşa 362, 363, 372
- Şeref Bigalı 264
- Şevket amca [Kokal] 361, 377
- Şevket Baba [kırtasiyecisi] 94
- Şevketî Efendi [âlim] 55
- Şevket (amca) Kokal 12, 373,
375, 361, 377
- Şevket Süreyya Aydemir 61
- Şeyh Çocuk [Cemalettin Ser-
ver Revnakoğlu] 157
- Şeyh Elif Efendi 215
- Şeyh Galib 216, 384
- Şeyhoğlu 132
- Şeyh Seyyid Muhammed Fet-
hü'l Maarifi 354
- Şık Sineması 247
- Şinasi Bey [Akbatu] 41, 42,
43, 44, 45, 46, 47, 48, 49
- Şirket-i Hayriye 329
- Şişli 19, 20, 23, 42, 135, 137,
233, 249, 251, 287, 288,
317
- Şişli Camii 42, 249
- Şişli Terakki 135
- Şükrü Kaya 310
- Şükrü Tunar 84
- T**
- Tacirhane Sokağı 143
- Tadlan Pastanesi 323
- Tahir ile Zühre 38
- Tahsin Kaptan 117
- Tahsin Öz 106, 126, 192, 206,
389

- Tahtakale 89, 236, 363
Taksim 70, 223, 230, 247,
285, 290, 291, 316, 317
Talat Albayrak 289
Talat Aydemir 150, 151, 381,
386
Talat Koçyiğit 284
Talia Hanım [Talia Yaraman.
Hikmet Boran'ın eşi] 93
Tanışık [İbrahim Hilmi] 165,
176, 177, 178, 198
Tanin 106, 127
Tanzimat 305, 314, 316
Tanzimat Müzesi 305
Tapkın Merttürkmen [Meh-
met Hilmi Merttürkmen]
67, 71
Tarabya 183
Tarık Zafer Tunaya 290
Tarihçe-i Hayat 60
Tarih Dünyası 106
Tarih Konuşuyor 106
Tarih ve Toplum 56, 380
Taşdelen Vakıf Su Tesisleri
110
Taşkasap 252
Taşkızak Askerî Tersanesi 34
taş kızaklar 242
Taşlıcalı Yahya 74
Taş Mektep 221, 362
Tatlıkuyu 224
TBMM 226
Tekfur Sarayı 19
Telefunken 266, 268
Telgraf Nezareti 207
Tepebaşı 241, 245, 246, 292
Tepebaşı Gazinosu 245, 246
Tercüman 31, 106, 117, 126,
127, 354, 385
Teşvikiye Camii 91
Tevekkül Durağı 252
Tevekkül Hamamı 252
Tevfik Demiroğlu 42
Tevfik Fikret ve Edebiyat-ı
Cedide Müzesi 307
Tıbbiye 99, 100
Tınaz Titiz 270
Todori Cicilidis 134
Tophane 350
Topkapı 19, 21, 102, 122, 127,
128, 136, 191, 195, 203,
228, 252, 368
Topkapı Mezarlığı 128
Topkapı Sarayı 102, 122, 127,
191, 195
torik 99
Torumtay Paşa [Necip Torum-
tay] 271
Trablus 109
Trabzon Lisesi 258
Trakyalı 190
Trakya Üniversitesi 106
Trolleybüs 169
TRT 269, 272
Tuna 101, 113
Tuncanur Civan 293
Turgut Cansever 344
Turgut Kut 30, 32, 49
TURİNG Belleteni 41
tükenmez 144
Tünel 67, 162, 246, 254
Türk-Amerikan Üniversiteler
Derneği 114
Türk Dil Kurumu 66

Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi 41, 106
Türk Dünyası Tarih Dergisi 106
Türk Edebiyatı 106, 126, 388
Türk Etnografya Dergisi 106
Türk Evi 274, 340, 381, 385
Türk evleri 340
Türk Folklor Araştırmaları 106
Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesi 42, 106
Türkiyemiz 106
Türkiye Turing Otomobil Kurumu Belleteni 106
Türkiye Yazarlar Sendikası 37
Türk Kültürü 106, 291
Türk Lübnan Dostluk Derneği 297
Türkmenbaşı 273, 274
Türkmenbaşı Saparmurad Niyazov 273, 274
Türkmenistan 273, 274
Türk Ocağı 227
Türk Safosu Mihri Hatun 38
Türkspor 118
Türk ve İslam Eserleri Müzesi 106, 127
Türk Yurdu 62, 106

U
Uğur DüNDAR 354
Uğur ŞARMAN 214
Uhuvvet Risalesi 59
Ulu Camii 168
Uludağ 181
Uluğ [İğdemir] Bey 351
Utarit Bey [İzgi] 264, 265

Ü
Üç Yıldız Şekerleme 132, 133
Ülkü Tamer 30
Ümit Besen 183
Ünal Sineması 245
Üsküdar 56, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 105, 113, 116, 132, 152, 165, 176, 189, 196, 198, 210, 231, 232, 233, 255, 332, 333, 334, 337, 338, 361, 362, 363, 365, 366, 367, 369, 372, 376, 380, 383, 386, 387, 389
Üsküdar Belediyesi 113, 165, 176, 198, 231, 232, 233, 383, 387
Üsküdar İskelesi 334, 337
Üsküdar Musiki Cemiyeti 83, 84, 85, 86

V
vaftizhane 121, 122
Vahdeddin [VI. Memet] 92, 95, 354
Vakıf Gureba Hastanesi 112, 224
Vakıflar 41, 42, 45, 46, 64, 75, 106, 110, 111, 112, 126, 190, 191, 193, 204, 225, 242, 288, 383, 384, 388
Vakıflar Dergisi 41, 45, 106, 190, 191, 193, 383, 384, 388
Vakit Yurdu 28
Valide Camii 56, 200, 204
Varan Reis 366

Varlık 18, 34, 35, 37, 137,
379, 384

Varlık Vergisi 137, 379, 384

Varlık Yayınevi 35

Vasfi Egeli 111, 112

Vasil Usta 229

Vatan Caddesi 42, 169, 170,
178, 180, 182, 183, 203,
224, 228, 368

Vatan Lunaparkı 183

Vatikan 313, 322, 324

Vatikan Gizli Arşivleri 322

Vefa 16, 17, 21, 82, 105, 125,
136, 152, 233, 345

Vefa Bozacısı 233

Vefa Lisesi 125

Vefa Stadı 136

voli 366, 367

Y

Yadeş [köy ismi, Nefs-i Yadeş,
Esentepe] 82

Yahudi 105, 210, 211, 229

Yahudi Mezarlığı 105, 210

Yahya Efendi Mezarlığı 27,
84, 108

Yahya Güzel Camii 345

Yahya Kemal [Beyatlı] 201

Yakup Kadri [Karaosmanoğlu]
27

Yakup Kuloğlu 285, 293, 294

Yalova 51, 166, 227, 307

Yankı 26

Yapı 37, 94, 103, 106, 150,
223, 307, 380, 381

Yapı Kredi Bankası Sanat Dünyası
37

Yasak 36

Yavuz Selim Caddesi 22

Yavuzselim İlkokulu 22

Yavuz Sultan Selim 69, 211

Yazmacı Tahir Sokağı 343

Yedikule 20, 31, 137, 152, 184
Yeditepe 34, 51, 195, 226, 379,
381

Yekta Efendi [Ali Yekta Sun-
du] 233

Yenibahçe Bostanları 169, 184

Yeni Camii 206

Yeniçeri bayraktarı 142

Yeniçeriler Caddesi 59, 71

Yeni İstanbul 106, 127

Yenikapı 30, 47, 169, 175,
183, 184, 216, 224, 252

Yeniköy İskeleyi Sokağı 323

Yenilik Yayınevi 26

Yeni Sabah 26, 54

Yesari Asım Arsoy 83

Yeşilay Cemiyeti 60

Yeşilçam 239, 247

Yeşil Hilâl 60

Yeşilköy 92, 101

Yeşilköy Bamyacı Tarlası 101

Yeşil Tekke 222, 225

Yeşil Tekke Sokağı 222, 225

Yıldırım Gürses 84

Yıldız Sineması 247

Yılmaz Yüksel 85

Yorgancı 180

YÖK 269

YTÜ 172

Yukarı Baklacı Mezarlığı 85

Yukarı Değirmendere 52, 58

Yumni İş Merkezi 59

- Yunanistan 139, 155
 Yunus Nadi Şiir Ödülü 38
 Yusuf Gür 310
 Yusuf Sineçak 214
- Z**
- Zafer Sineması 245
 Zahit Kotku Hazretleri [Meh-
 med] 59
 Zangoç 48
 Zekâizade Hafız Ahmed İlhâ-
 mi Irsoy 41, 44
 Zeki Müren 174, 182, 252,
 373
 Zeki Tandoğan 75
 Zeynel Abidin Cümbüş 147
 Zeyrek 154, 155, 288
 Zincirlikuyu Cami 191
 Zincirlikuyu Mezarlığı 23, 25,
 27, 28, 54, 70, 84, 88, 94,
 95, 111, 112, 127, 128,
 136, 155, 159, 202, 207,
 246, 249, 264, 266, 278,
 286, 290, 299, 310, 331,
 332
 Zindanarkası 242